

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul I Nr. 29

Simbătă 25 decembrie 1971

16 pagini — 1 leu

PRINCIPIALITATE COMUNISTĂ

Anul care trece a însemnat pentru poporul român și pentru partidul său comunist intervalul unor confruntări mai rodnice cu succesele și cu problemele sale. Amplul Program ideologic inițiat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în iulie și dezbaterile care au urmat, plenara istorică din decembrie au ridicat în fața tuturor membrilor de partid, a tuturor activiștilor din domeniul ideologic și a întregului popor sarcinile nobile ale desăvârșirii conștiinței politice comuniste, ale realizării morale, ale unui nou climat social și politic. Comuniștii din toate generațiile, din toate sectoarele de activitate, români, maghiari, germani și de alte naționalități, întregul nostru popor și-au pus întrebările severe ale înaltei principialități comuniste, angajându-se cu și mai multă fermitate în realizarea politicilor partidului, în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

În acest climat de efervescentă ideologică, școala trebuie să fie în primele rânduri ale militanților pentru ideile comuniste, pentru împlinirea idealurilor de umanitate nouă, pentru traducerea în viață a gândului luminos al partidului și al secretarului său general. Din documentele de partid, din cuvântările tovarășului Ceaușescu ne-au revenit sarcini importante privind educația socialistă a tineretului, cultivarea în rândurile sale a sentimentelor de atașament pentru patria socialistă, înțelegerea profundă a politicii partidului și statului nostru, înarmarea elevilor și studenților cu ideologia marxist-leninistă. Tineretul studios trebuie să crească în spiritul muncii, al respectului producătorilor bunurilor materiale, trebuie să se simtă implicat în efortul poporului nostru, în uzine, pe ogoare, în laboratoare de cercetări, de a împlini mai mult și mai bine, pentru ridicarea pe culmi tot mai înalte a României socialiste. „Pământul este-al celor harnici” spuneau cuvintele Internaționalei, care au însemnat profu-

siunea de credință a revoluționarilor socialiști de pretutindeni. Acesta este și crezul nostru în România contemporană, animată de atâtea năzuințe și nimbate de atâtea împliniri. Învățământul românesc are la bază știința marxistă despre lume, întregul sistem educațional configurează un tineret armonios, liber de orice fel de prejudecăți obscurantiste, respectind toate celelalte poame ale lumii, patrimoniul spiritual și ființa tuturor celor ce muncesc. „Tribuna școlii” este fidelă acestor atitudini, izvorite dintr-o absolută rigoare comunistă. Principiul nostru a fost enunțat de Marx: „A fi radical înseamnă a merge la rădăcina lucrurilor. Pentru om rădăcina este însuși omul”. Fermitatea ideologică și intransigența revoluționară, puse în slujba omului socialist din România actuală, iată crezul nostru cel mai adânc, orientarea noastră de neclintit. Așa gândim noi, în acest sens trebuie să fie dezbătute problemele școlii, și orice alt fel de atitudine ne este străină.

Școala este creuzetul unde se formează energiile națiunii socialiste. Aici primează limpezimea gândului și încrederea în viitor, unite în cultul faptei creatoare. Este greu să ne imaginăm astăzi „academia” numai în sens de reuniune aleasă a unor spirite subtile, abstrase în dialoguri savante. Mai potrivită este imaginea omului care învață și se desăvârșește moral și intelectual cu mina în unealtă, animat de un spirit lucid și constructiv. „Luați unealta, turnă-copul și lopata! / Să izbutească planul chiar de-nceput. / Orinduiri severe, sfânta hărnicie / Își vor găsi din plin răsplata”, spunea poetul. Acestei clipe i-am putea adresa și noi apelul: „Râmi, că ești atîta de frumoasă!”. Conduși de partid, de Comitetul său Central, de tovarășul Ceaușescu, sintem aici, acum, eu liberul nostru popor.

„TRIBUNA ȘCOLII”

Autoportret

Pallady

Vacanța

21 decembrie. După trei luni pline de școală, de griji, de supărări, de bucurii, de program fiz, copiii au dreptul la un binemeritat repaus de o săptămână sau două.

Vacanță! Nu există un cuvânt mai plin de fâgăduință, cu ecou mai adânc în sufletul copiilor, decât acesta. Încerc să-mi închipui starea de spirit a unui copil în primele zile de vacanță.

În prima zi, se va scula cu o oră mai târziu, satisfăcut că nu l-a obligat nimeni să se dea jos din pat. Va mișca cu poftă, fără să se grăbească. Va hoinări apoi, alene, prin odaie, prin casă, pînă în fața casei: „Ce bine e!”

A doua zi la fel. Poate și a treia. Dar după aceea va simți nevoia să se „organizeze”. Altfel, pierde vacanța. A pierdut deja trei zile. El trebuie să se joace. Nu are nevoie de o punte în scenă specială, căci el se joacă, nu joacă. Nici de jucării, dacă nu sînt. Mîntea copilului umple, dacă e nevoie, universul cu o lume specială, care îl însoțește pretutindeni în jocul lui.

Acum mulți ani, m-am dus în vizită, la țară, la niște prieteni. Nu știam exact casa. Dar într-o curte zăresc copilul lor, pe care îl cunoșteam. Se juca singur. Fluiera prelung, apoi rotea brațele lingă corp din ce în ce mai repede, scotea din gură aburi cu zgomot și pornea, gîfîind. Era, vizibil, o locomotivă.

Îl întreb: „Năică, părinții tăi sînt acasă?” Nici un răspuns. Îl întreb a doua oară. La fel. Îl întreb, amuzat, a treia oară. Și atunci îmi vine, șuierînd printre dinți, răspunsul neașteptat, dar logic:

„Ai mai văzut locomotivă să vorbească?”

În timpul vacanței, copiii nu mai „învață”. În schimb, părinții (sau bunicii) au de învățat cite ceva din joaca copiilor, sau a nepoților lor. Iată, de pildă, se pune astăzi mare preț pe „odihna activă”.

Dar acest lucru a fost descoperit din totdeauna: de copiii noștri astăzi și înaintea lor de noi înșine cînd am fost copii. De toți copiii, de cînd există copii pe lume.

Nepoțica mea are șase ani, abia împliniți. Nu merge la școală încă. Merge totuși la grădiniță, cu program zilnic, cu teme, cu tot ce trebuie unui mic școlar. Este și ea în vacanță. Una din marile ei plăceri acum este să se joace de-a „mama”. Cu o conștiințiozitate și minuțiozitate extraordinare, cu toată seriozitatea rolului pe care îl îndeplinește, dar și cu bună voie exuberantă, așază, în fiecare zi, dimineața și la prînz, masa părinților.

Ce-ar fi ca noi ceilalți, mai în vîrstă, să ne „jucăm”, cu aceeași conștiințiozitate și voie bună, fiecare la locul lui, de-a profesorul, de-a inginerul, de-a doctorul, de-a șeful de atelier, de-a agricultorul, fără să trîșăm, să fim în sfîrșit ceea ce mulți părem că sîntem, aruncînd de pe umerii noștri și blazarea și plictiseala și tot ceea ce poate urîți acest joc pur al activității noastre?

Lionel Niculescu

Cu prilejul NOULUI AN, revista noastră urează tuturor cadrelor didactice, colaboratorilor și cititorilor săi:

LA MULȚI ANI!

Cît durează ora de curs

Meseria de dascăl este în multe privințe asemănătoare cu alte meserii. Dar sînt câteva deosebiri ce-l fac specificul, și un portret al învățătorului (noțiune prin care eu înțeleg toate categoriile de cadre didactice) nu se poate lipsi de ele. Timpul învățătorului este altfel decît timpul nostru, al celorlalți. Ceasul de la mina învățătorului bate exact ora care bate și orologiul din turnul cetății. Pentru că învățătorul este cetățean, este fiu al cetății. Dar în aceste șaizeci de minute ale noastre, ale tuturor, învățătorul aduce și timpul său specific, munca lui de dinainte de ora de curs, și munca lui de după.

Sînt oameni care-și închipuie că ora de curs constituie singurul moment în care învățătorul se întîlnește cu elevii săi. Eroare! Un adevărat învă-

țător se consideră în mîsiune în întreaga sa existență. Altfel de ce s-ar duce oamenii la foștii lor dascăli și cînd aceștia sînt la pensie, și cînd ei, oamenii, au ajuns departe de vîrsta școlii? Altfel de ce ar crede atîta oamenii în cei ce i-au învățat nu numai carte, ci și viață? Învățătorul e în anumite sensuri asemănător medicului la care cei de care se îngrijește pot apela în orice clipă. Învățătorii sînt medici ai sufletului și ai conștiinței, ei îndrumă — dacă îndrumă! — fără pauze, fără recreații. Un elev îl salută pe învățătorul lui pe stradă nu ca pe un cunoscut pe care-l recunoaște, ci ca pe o autoritate. Un elev ține seama — și e dator s-o facă! — de învăță-

ADRIAN PĂUNESCU

(Continuare în pag. a 12-a)

CRONICĂ

Colegiul Ministerului Educației și Învățămîntului, intrunit luni, 20 decembrie, a dezbătut, sub conducerea ministrului Mircea Malița, în prezența unor reprezentanți ai Comitetului de Stat al Planificării, Ministerului Finanțelor și ai Comitetului de Stat pentru Economia și Administrația Locală, probleme ale învățămîntului preșcolar în Republica Socialistă România și perspectivele dezvoltării acestuia în perioada 1971—1980, analizîndu-se, printre altele, îmbunătățirea rețelei de grădinițe și cămine, probleme ale activității educative a copiilor, precum și asigurarea personalului didactic necesar.

Colegiul și-a însușit propuneri și a aprobat măsuri organizatorice și indicatori tehnico-economici.

Au fost discutate, de asemenea, stadiul îndeplinirii sarcinilor privind îmbunătățirea structurii și conținutului învățămîntului superior și perfecționarea învățămîntului de cultură generală, precum și desfășurarea activităților practice productive în atelierele-școală din învățămîntul superior tehnic și economic.

O nouă comisie în cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului

La Ministerul Educației și Învățămîntului a fost constituită Comisia pentru elaborarea studiului privind structura sistemului școlar în Republica Socialistă România în perspectiva generalizării învățămîntului secundar.

Comisia, al cărei președinte este prof. univ. dr. doc. Ștefan Pascu, rectorul Universității din Cluj, are ca membri cadre didactice din învățămîntul de toate gradele, activiști de partid, reprezentanți ai organizațiilor de tineret și sindicale, specialiști din domeniul organizării învățămîntului, pedagogi, medici, psihologi, sociologi, economiști.

Comisia va propune căile practice de generalizare a învățămîntului de 12 ani și structura sistemului școlar în țara noastră în deceniul următor, prospectînd corelația dintre diferitele trepte și forme de învățămînt, conținutul învățămîntului, sistemul de pregătire a cadrelor didactice, condițiile didactico-materiale.

Almanahul educației

Almanahul educației

Dedicat părinților, așa cum se precizează chiar pe copertă, Almanahul educației pe 1972 atacă încă din primele pagini câteva teme de larg interes. Între acestea, sînt în primul rînd demne de menționat cele abordate în articolele „Familia și educația morală a copiilor în societatea contemporană” (Ștefan Bărsănescu), „Gînduri despre educația prin muncă în familie” (Virgiliu Radulian), „Familia, principalul cadru psihopedagogic și moral al dezvoltării copiilor” (Dumitru Salade), „Părinți și copii” (Stanciu Stoian), „Despre educația în familie” (Dimitrie Tudoran), „Familia și educația estetică” (George Văideanu).

Vast teritoriu problematic, cu o largă gamă de întrebări la care părinții sînt solicitați zilnic să răspundă, educația asigură însăși diversitatea tematică și de subiecte a acestui almanah.

nah. Iată, spre exemplificare, o rubrică realizată în întregime de un grup de cercetători ai Institutului de cercetări pedagogice și în cadrul căruia sînt elucidate probleme privitoare la împletirea organică dintre munca fizică și cea intelectuală în societatea modernă, la modalitatea dialogului dintre părinți și copii, la vizitele profesorilor în familiile elevilor, la alegerea pro-

fesiei, la programul zilnic al copiilor, la utilizarea carnetului de note, la școlarizarea la vîrsta de 6 ani etc.

Prin natura ei, tematica, la care inevitabil era obligată această lucrare, atrage după sine un oarecare aer de ariditate. Autorii almanahului au reușit însă să depășească această dificultate și să ne ofere o lectură agreabilă. Articolele cu caracter pur științific, rezumate la așezări esențiale, condensate în formule laconice, își află contrapondere în rubricile de literatură, în articolele gen „magazin”, în paginile de umor, note de drum, reportaje etc.

50 de locuri

Nu de puține ori profesorii sînt nemulțumiți de acțiunile organizate pentru timpul liber — și cit de zgîrcit e Cronos! — al elevilor. Dorințele se îndreaptă spre activități care să ademenească mintea istovită de învățatură, care să incite curiozitatea secătuită de avalanșa informațiilor docte, care să „odihnească activ”, dar, ca de obicei, ne incurcăm la „cum”.

Greu de explicat este însă, de ce atunci cînd se pășește și peste acest

prag, cînd se găsesc modalități de „întreținere” neobișnuită a puținelor ceasuri de răgaz intelectual, elevii sînt absenți. De pildă, nu se poate ignora inițiativa I.A.T.C. „I.L. Caragiale” prin care li se face cunoștință elevilor altfel decît la lecții, cu autori și eroi ai dramaturgiei naționale și universale. Un fel de „mese rotunde” cu public — tematica este diversă și de loc plictisitoare — urmate de ilustrarea vie a unor tablouri sau scene din operele dramatice care demonstrează ideea de bază a discuției. Am asistat la a doua prezentare a „Mitului Antigonei în teatrul universal”. Sala atelierului de creație destinată întîlnirii cadrelor universitare și studenților cu elevii era aproape goală. Am fost informați că prima dată cele 50 de locuri au fost în întregime ocupate, majoritatea spectatorilor formînd-o profesorii de liceu. De fapt, la sugestia acestora s-a reluat tema. Că publicul stimulează sau îngheață jocul actorilor este bine știut. Studenții anului al III-lea, clasa prof. G. Dem Loghin (studiile conduse de lector A. Piteșteanu) au trecut peste obstacolul numeric, realizînd uneori adevărate partituri de virtuozitate.

Dar nu numai interpretarea are importanță în aceste reuniuni artistice. Elevii, viitorii studenți, au prilejul să intre într-un atelier de creație al institutului, să-și formeze o opinie de ansamblu asupra unui motiv literar, circulat din antichitate pînă în contemporaneitate, să înțeleagă arta — literatura și teatrul în cazul de față — prin alte mijloace decît cele oferite de manuale și prelegeri didactice.

Și atunci de ce cele 50 — numai 50 de locuri — nu sînt ocupate de ei? Lege quaequo — tovarășii profesori!

V. B.

Numărul următor al revistei noastre apare sîmbătă, 8 ianuarie 1972

RĂSPUNDEM CITITORILOR

G. Scorțeanu, Tîrgu Cărbunești, județul Gorj, întreabă dacă poate fi încadrată maistru-instructor, avînd diploma de bacalaureat, diploma școlii de meserii de 4 ani și o vechime de 8 ani ca lenjereasă la internatul unui liceu.

Este necesar să se aibă în vedere, simultan, două reglementări ale Ministerului Învățămîntului și anume:

— normele privind stabilirea studiilor echivalente în vederea ocupării funcției de maistru-instructor (aprobat prin ordinul ministrului învățămîntului nr. 1690/1971), care prevăd că pot fi încadrate ca maistri-instructori, persoanele care au diploma de bacalaureat, absolvirea unei școli de specialitate sau a școlii profesionale (și din acest punct de vedere, diploma școlii de meserii cu

durata de 4 ani se echivalează cu școala profesională) și un stagiul de cel puțin 5 ani în funcții recunoscute la stagiul în învățămînt;

— normele privind stabilirea stagiului în învățămînt (aprobat prin ordinul ministrului învățămîntului, nr. 954/1969), care prevăd că pentru maistri-instructori care predau instruirea practică, la stabilirea vechimii în învățămînt se ia în considerare — printre altele — și timpul lucrat în specialitatea predată la catedră, în întreprinderi, instituții de stat etc.

În consecință, puteți fi numită maistru-instructor cu studii corespunzătoare (cat. I) la gradația 1 (5—10 ani), cu salariul prevăzut în anexa la H.C.M. nr. 2841/1968.

S. Con, Sibiu, întreabă

bă dacă timpul lucrat ca bibliotecar i se consideră la stagiul în învățămînt pentru funcția de profesor.

Normele în vigoare pentru stabilirea stagiului în învățămînt, aprobate de Ministerul Învățămîntului, potrivit Statutului personalului didactic, stabilesc două situații în funcție de data cînd o persoană a funcționat ca bibliotecar.

Astfel, personalului didactic care a fost numit în funcția de bibliotecar la o instituție subordonată Consiliului județean al culturii și educației socialiste (decî și la muzeul Brukenthal), înainte de 1 ianuarie 1970, i se recunoaște perioada respectivă — chiar dacă trece la catedră după această dată — eu condiția să fi avut diploma de licență universitară, diploma de

absolvire a Institutului pedagogic de 3 ani sau diploma de învățător. Dacă diploma respectivă a obținut-o după numire în funcția de bibliotecar, atunci i se recunoaște numai timpul lucrat după promovarea examenului de diplomă.

Pentru personalul didactic care îndeplinește funcția de bibliotecar — sau orice altă funcție de specialitate — la o instituție din subordinea C.C.E.S., după data de 1 ianuarie 1971, perioada respectivă i se recunoaște la stagiul în învățămînt, după reîntoarcerea la catedră, numai dacă a avut una din diplomele arătate mai sus și aprobarea de transfer a Ministerului Învățămîntului pentru a lucra în sectorul de activitate respectiv.

TH. LEONESCU

Se spune că Heine, pe patul de moarte, într-un suprem efort, s-a îndreptat spre muzeul Louvre pentru a admira statuia în marmură a zeiței Venus din Milo. Pentru marele poet renunțarea la viață însemna practic renunțarea la frumos. Categoria de frumos a esteticii este însă o categorie extrem de complexă care trebuie înțeleasă în sensul ei cel mai nobil, cel mai veridic. Se cunoaște întîmplarea cînd un discipol al lui VERROCCHIO în ultimele clipe ale vieții a renunțat să sărute un crucifix, fără valoare artistică, solicitînd să i se aducă un crucifix executat de DONATELLO. De-a lungul timpului noțiunea de frumos a îmbrăcat forme extrem de diverse. Să ne amintim în treacăt de formele pe care le-a îmbrăcat acest concept în lumea Greciei antice.

Pentru Platon, frumusețea este nemuritoare și imuabilă. Aceasta este o idee de care operele încearcă să se apropie fără a o atinge, dar ele sînt frumoase în măsura în care reușesc să se apropie de ea. Aristotel leagă noțiunea de frumos de ceea ce obține adeziunea unanimă.

Desigur, că nu putem identifica frumosul cu plăcutul, cu utilul. Între aceste noțiuni nu există identitate, dar nici contrazicere. De gustul, acest instinct necugetat, orb și divin cum îl numea Taine, pentru frumos trebuie cultivat, întreținut. Pornind de la estetica vieții cotidiene, de la ținuta vestimentară și estetica locului de muncă, de la estetica străzii pînă la estetica în artă trebuie să parcurgem o cale foarte anevoioasă. Elevul trebuie învățat să privească, să discearnă dintr-o suită de imagini pe cele mai realizate din punct de vedere artistic. Modalitățile de ilustrare a frumosului sînt infinite. Mijloacele moderne pe care ni le oferă tehnica lumii contemporane solicită din partea educatorului un minimum de efort. Dacă ne-am opri numai asupra literaturii sau a istoriei artelor, și exemplele ar putea fi nenumărate. Istoria literaturii române, ca și istoria dezvoltării artelor în România sau dezvoltarea economiei din țara noastră, ne oferă o gamă extrem de diversă de exemple care au atins culmi de frumusețe. Dar cine zugrăvește frumusețea morală a omului zilelor noastre care-și făurește singur orînduirea socială și istoria? Cine scrie epopeea acestor uriașe transformări care au creat României un binemeritat prestigiu? Creatorilor de bunuri materiale li se alătură făuritorii de frumos care în cuvinte, sunete, sau culori immortalizează imagini ale prezentului.

Acesta este sensul chemării adresate de secretarul general al partidului la plenara din noiembrie 1971.

„Redați în artă mărețele transformări socialiste ale țării, munca clocotitoare a milioanele de oameni, veți găsi și contradicții și conflicte reale, nu închipește, și fapte mărețe, emoționante, demne de numele de om!”

Redați și frumosul și iubirea în înțelesul lor măreț!

Folosiți arma umorului, satirizați defectele care se manifestă în societate și la oameni!”

Istoria zilelor noastre ne oferă exemple de neasemuită frumusețe. Perla de lumină de la Porțile de Fier este un exemplu viu de talent, îndrăzneală și frumos. Și acesta constituie un caz izolat din altele zecemii. Sînt ele sădite în inima tineretului dimensiunile reale sau sînt înfățișate ca un fapt oarecare? Marea disciplină care înmănușează legile frumosului în cele mai variate ipostaze este o disciplină unică dar în egală măsură obligatorie pentru toți profesorii.

Pasiunea pentru frumos innobilează spiritul, dar drumul spre adevărata înțelegere a acestei noțiuni cere multă perseverență și efort.

MARIN RĂDOI

PALLADY

Studiu după Leonardo da Vinci

Bățul lui Geiss

În timp ce vizitam Universitatea din Berna, rectorul, profesorul de biochimie Aeby, mi-a făcut cunoștință cu un tânăr profesor care se numește Geiss. Prin el am aflat cum a ajuns Elveția pe Lună.

Profesorul Geiss, tânăr, mi-a explicat că îl preocupă de foarte mult timp ideea vântului solar. Vântul solar e un curent continuu de particule ce se deplasează în spațiu cu viteze cuprinse între 300 și 1200 km/sec.; viteza de propagare depinde de intensitatea activității solare, în perioade de acalmie coborînd între 300 și 400 km/sec. Acest flux, ce își poartă în spațiu propriul cîmp magnetic, ajungînd la frontiera cîmpului magnetic al Pămîntului suferă modificări foarte importante. Direcția de deplasare a particulelor e deviată și marea lor majoritate se dirijează spre zonele de radiație Von Allen. Particulele care ajung totuși în pături superioare ale atmosferei se ciocnesc cu atomii și moleculele din aceste pături, producînd aurore boreale, furtuni magnetice și perturbații ionosferice.

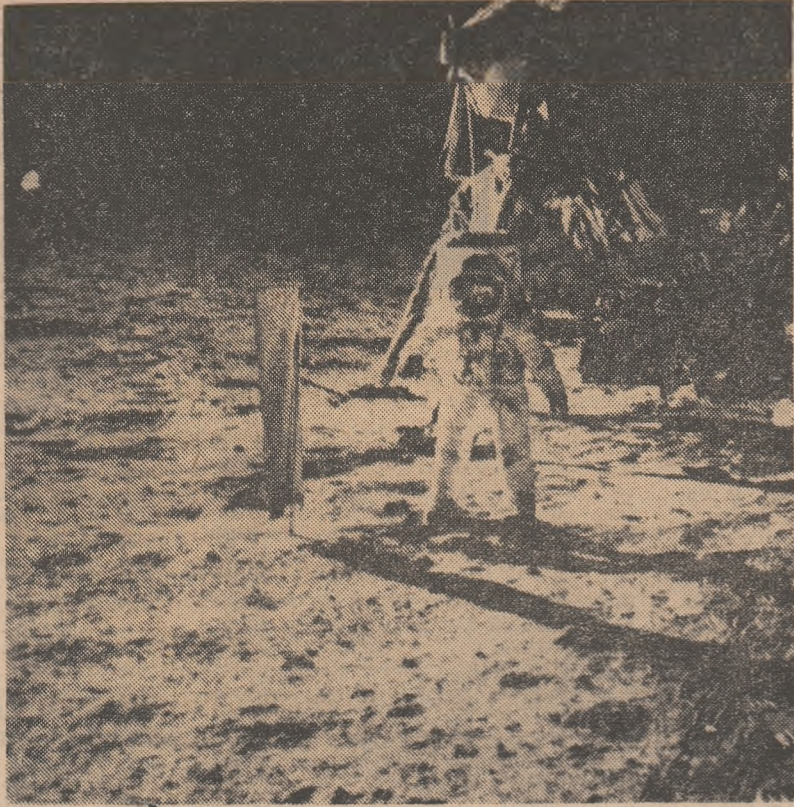
Geiss a urmărit expedițiile lunare și a propus la N.A.S.A. realizarea unei experiențe care ar fi putut să determine în laboratorul nemagnetic al Lunii caracteristicile vântului solar. Corespondența a fost dusă „trecîndu-se peste eșelanele ierarhice și administrative” (aici o privire a fost aruncată spre rector). Dar Apollo 11 era calculat în întregime, spațiul fiind rezervat cu mare parcimonie aparatelor cerute de experiențele proiectate. Totuși răspunsul deschidea o porțiță: „dacă întreaga dumneavoastră aparatură nu este mai grea de o jumătate de kilogram, atunci am căuta s-o includem”. Geiss a imaginat o experiență simplă, constînd dintr-un băț și o foaie de aluminiu. A explicat că astronautii nu vor avea altceva de făcut decît să înfigă bățul în terenul Lunii, să desfacă foaia de aluminiu ca pe un ecran, s-o lase expusă perpendicular pe direcția razelor solare, iar la plecarea să strîngă foaia de aluminiu, să lase bățul pe loc și să aducă foaia pe pămînt. Experiența era bazată pe faptul că Luna are un cîmp magnetic mic care nu deviază suflul venit din coroana solară, suflu care conține atomi nobili de gaz ce trebuiau să impresioneze foaia specială de aluminiu. Sensibilitatea foii era așa de mare încît putea să înregistreze elemente care vin cu o presiune mai mică decît aceea a luminii. Probabil că, surprinși de simplitatea experienței, organizatorii expediției Apollo 11 au acceptat propunerea lui Geiss și l-au invitat să se alăture echipelor de pregătire. Fără să se fi putut realiza în prealabil un acord de cooperare guvernamentală, căci nu mai era timp, el a ajuns în mijlocul pregătirilor cu bățul și foaia sa de aluminiu. A fost inclus printre savanții experimențatori care trebuiau să explice astronautilor gesturile pe care le vor avea de făcut pentru realizarea experiențelor. A coabitat suficient cu ei ca să-i vină pe parcurs și alte idei, printre care ipoteze asupra prafului lunar, asupra unei suprafețe fără eroziuni care i-ar fi permis măsurarea virstei satelitului pămîntului. Fapt este că, atunci cînd astronautul Aldrin a ajuns pe Lună, una din primele sale acțiuni, alături de instalarea experimentului seismic, a punerii unui steag, a culegerii de date științifice, a lăsării unei inscripții, a fost să înfigă colectorul vântului solar imaginat și realizat de Geiss. Înainte de a veni prin vehiculul Eagle, el a cules, conform indicațiilor, foaia prețioasă de aluminiu. Foaia a fost dată savantului elvețian care, aflîndu-se implicat în expediție, a primit în plus și suficient sol lunar pentru a-și desfășura cercetări în tinărul său laborator pentru studiile solare. Geiss a avut bunăvoință să-mi scoată dintr-un safet bucăți din roca lunară, să-mi arate praful la microscop și să-mi dea unele explicații. Experiența s-a dovedit atît de interesantă, încît a fost reluată și de către celelalte misiuni Apollo. La expediția XIV, după terminarea probelor, aparatura lui Geiss a atins o nouă culme de eficiență, bățul său fiind folosit drept sulită la o aruncare destinată să măsoare efortul mușchiular pe Lună!

Dar nu asupra părții științifice de substanță vreau să insist. Povestea simplă a unei idei științifice, care l-a dus pe un om de la o ipoteză pînă pe luna la care nu avea acces direct, mi s-a părut plină de învățăminte. Le-aș putea recapitula astfel:

- a) știința nu este timidă; știința este imaginativă; știința consumă mai multă fantezie decît poezia și mai mult curaj decît o șarjă de cavalerie;
- b) unitatea științei este proiectul; proiectul are titlu, obiect și deviz; i se atașează un desen, sau o schiță de acțiune care arată fiecare pas ce trebuie făcut;
- c) mijloacele se acomodează după scop și nu invers;
- d) știința nu este neapărat scumpă;
- e) știința este aproape totdeauna simplă; marile idei au un enunț atît de scurt încît toți cei care-l află pot să se bată pe frunte regretînd că nu ei au fost autorii lui.

Pe scurt, aceasta mi se pare morala bățului lui Geiss.

MIRCEA MALIȚĂ

Atunci cînd astronautul Aldrin a ajuns pe Lună, una din primele sale acțiuni a fost să înfigă colectorul vântului solar imaginat și realizat de Geiss.

LECȚIA MODERNĂ — un exercițiu spiritual multilateral

Înainte de a ști cum să efectuăm un anumit sistem de schimbări — de exemplu cel care vizează lecția sau întreaga tehnologie didactică — trebuie să știm de ce sînt necesare schimbările. Motivarea nu satisface numai curiozitatea noastră, ci are, cel puțin în acest caz, o valoare orientativă. Obiectivele educaționale, în sensul de niveluri de atins, au devenit categoria fundamentală a didacticii contemporane; ele reglează procesele de restructurare a conținuturilor, de renovare a formelor și metodelor de predare-învățare, de proiectare a noilor mijloace tehnice și a mobilierului școlar etc. Ignorarea obiectivelor conduce la conceperea practicii școlare doar ca un proces de veniculare a unor conținuturi cu ajutorul unor metode reprezentînd, dacă nu un impas, cel puțin o frînă în calea perfecționării învățămîntului.

Ar fi suficient să analizăm suita de obiective generale care urmează pentru a conchide că restructurarea formelor, a metodelor de învățare, a relațiilor profesori-elevi și a sistemului de evaluare a rezultatelor va trebui să plece de la obiective, organizîndu-se ca amplasare, ritm și calitate în vederea atingerii acestora:

1. Cunoștințe transmise și asimilate.
 2. Capacități formate și manifestate în procesul de învățămînt.
 3. Capacități și atitudini stabilizate.
 4. Încrederea în capacități + priceperea de a le folosi.
- Prin tradițiile, prin metodele și instrumentele de care dispune, școala realizează în primul rînd obiectivul nr. 1 și, în mai mare sau mai mică măsură, obiectivul nr. 2. Dar, în timp ce școala și examenele terminale sau de admitere pun accentul pe transmiterea, asimilarea și reproducerea cunoștințelor, societatea caută și prețuiește în indivizi stabilitatea capacităților, în-

crederea pe care aceștia o au în capacitățile formate prin învățare și pricepere de a le utiliza creator. Pentru o națiune dornică să se afirme și să se dezvolte nu există alt tezaur mai sigur și mai prețios decît atitudinile superioare și capacitățile stabilizate. În clasă, atunci cînd sînt examinați sau solicitați pe linia indicațiilor primite, elevii manifestă atitudinile și capacitățile dorite (încredere în rațiune și în metodele experimentale, adeziune la ideea de solidaritate umană etc.). Între capacitățile manifestate în ambianța de examinare și capacitățile stabilizate există însă o distanță pe care, e bine să o recunoaștem, procesul didactic nu o parcurge și, în actuala organizare, nici nu o poate parcurge.

Tipul cel mai frecvent de lecție, lecția combinată sau mixtă și actuala configurație a metodelor de învățămînt, în cadrul căreia metodele verbale au ponderea principală, oferă elevului posibilitatea de a efectua un **exercițiu spiritual unilateral**. Un exercițiu, fără îndoială, util, dar care nu poate acoperi registrul întins și diferențiat al obiectivelor educaționale și, mai ales, nu se orientează spre obiectivele prioritare. Ascultînd expunerile și explicațiile profesorului, elevii învață să înțeleagă și să asimileze. Ei pricep un model de analiză, de sistematizare și de prezentare a unui fenomen (literar, istoric, geografic, filozofic etc.). Adesea, cu cît explicațiile sînt mai pregnante și mai convingătoare, cu atît elevii pot crede că și ei ar fi abordat și rezolvat problema pe aceeași cale și cu același succes. Mai ales atunci cînd în expunerea profesorului nu se indică și erorile posibile și nu se problematizează, elevii nu descoperă complexitatea lucrurilor, putînd crede că au înțeles totul perfect și că ar putea înțelege și fără sprijinul profesorului.

Fără modele (oferite de

profesor sau de manual) gîndirea și sensibilitatea elevilor nu s-ar maturiza, dar numai pe bază de expuneri și explicații date de-a gata, elevii nu învață cum să învețe, nu descoperă și nu rețin metodele și instrumentele de investigație și aplicare a științei, nu-și exercită capacitatea creatoare, nu aderă profund și temeinic la valorile asimilate.

Pentru a deveni un **antrenament multilateral și eficient** lecția, deci învățarea, trebuie să devină ea însăși, **multilaterală**. Cînd spunem lecția, avem, de fapt, în vedere sistemul de lecții, cu alte cuvinte, totalitatea lecțiilor de tipuri diferite prin care se tratează cît mai variat și mai complet din punct de vedere metodologic o aceeași temă, în vederea atingerii unui obiectiv prioritar specific potențialului educativ al temei. Fiecare lecție va participa la sistem urmărind o anumită componentă sau parte a obiectivului comun și va angaja, pe primul loc, o anumită metodă. Realizată prin sisteme de lecții, învățarea va deveni multilaterală efectuîndu-se:

- prin descoperire;
 - prin trăire (a unor valori literare, istorice etc.);
 - prin aplicare;
 - prin imaginare (a unor situații sau fenomene);
 - prin acțiune;
 - prin sinteze și recapitulări;
- și, evident, prin expuneri oferite ca model de profesori. Ea va deveni multilaterală atît din punct de vedere al factorii logice a metodelor, cît și sub raportul obiectivelor urmărite, care pot aparține fie domeniului cognitiv, fie celui afectiv, fie celui psihomotor. Astfel elevii vor învăța nu numai pentru a ști, ci pentru a învăța în mod continuu și pentru a aplica. Astfel, învățămîntul va deveni un producător de atitudini superioare și de capacități stabilizate.

GEORGE VAIDEANU

Există MODALITĂȚI „UNICE” DE ANALIZĂ ?

O primă impresie a celui interesat de analiza fonetică, gramaticală sau semantică a unui text (de o extindere oarecare) este că există cazuri care pot fi analizate într-un singur fel și cazuri care par a fi compatibile cu mai multe moduri de analiză. În situația din urmă, cel care face analiza este tentat să „aleagă” dintre diversele moduri de analiză posibile unul singur și să-i confere statutul de „analiză corectă” în opoziție cu celelalte, care devin „analizele incorecte” sau „mai puțin corecte”.

Mi se pare că prima distincție, aceea dintre situațiile compatibile cu un singur mod de analiză și situațiile compatibile cu mai multe moduri de analiză, este iluzorie. Să examinăm câteva cazuri care par a fi compatibile cu un singur mod de analiză.

Într-adevăr, un cuvânt ca *lup* pare a nu pune probleme din punctul de vedere al analizei fonetice; se poate spune că *lup* este constituit din trei sunete: consoana „laterală” l, vocala „posterioră rotunjită închisă” u și consoana „ocluzivă labială surdă” p. Lucrurile nu sînt însă atât de simple, pe cît par. Într-adevăr: de ce să spunem că l este o „consoană laterală” și să nu spunem că e o „sonantă continuă” (în opoziție cu r, care este o „sonantă întreruptă”)? De ce să spunem că u este o vocală „posterioră rotunjită închisă” și nu pur și simplu o „vocală posterioră închisă” (în opoziție cu i, care este o „vocală centrală închisă”), întrucît vocalele posterioare sînt, în limba română, în mod necesar și „rotunjite”. La nivelul analizei morfologice apar cazuri asemănătoare: *lupul* pare a fi un cuvînt care

nu este compatibil cu mai multe moduri de analiză (cel puțin în forma lui grafică !); este constituit din radicalul *lup*, din desinența -u- (de singular) și din articolul l. Ca și în situația precedentă însă, ne putem întreba de ce considerăm că -u- este desinență și nu „vocală de legătură” (cum se spune în unele manuale)? Sau: de ce pur și simplu spunem „articolul l” și nu: „articolul l urmat de desinența zero”, lașa cum am putea considera, în mod foarte rezonabil, dacă am compara forma *lupul* (de nominativ-acuzativ) cu forma *lupului* (de genitiv-dativ)?

Se poate observa că diversitatea modurilor de analiză este legată, în aceste cazuri aparent simple, de ansamblul conceptelor gramaticale (sau, mai general, lingvistice) cu care operăm și de ierarhia criteriilor pe care le adoptăm și pe baza căreia un anumit element supus analizei sau rezultat din analiză este considerat ca fiind compatibil sau incompatibil cu un anumit concept din totalitatea celor cu care operăm. Într-adevăr: dacă sistemul nostru de concepte teoretice cu care operăm conține distincția dintre consoanele sonante și nesonante, atunci, evident, sunetul l din *lup* trebuie considerat „sonantă” și nu pur și simplu consoană. Dacă sistemul nostru de concepte nu face această distincție, atunci l poate fi considerat simplu „consoană”. Dacă sistemul nostru de concepte conține distincția între consoană și sonante, atunci, diferența dintre l și r poate fi descrisă ca diferență dintre, respectiv, o „continuă” și o „ocluzivă”; dacă distincția aceasta nu se face, atunci diferența dintre l și r nu mai poate fi descrisă în același termen, deoarece l n-ar mai putea fi dis-

tins de r, care este tot o „dentală”, tot o „sonoră” și tot o „continuă”; de aici, necesitatea de a introduce conceptul „laterală”.

În mod analog, dacă ansamblul de concepte morfologice cu care operăm conține și conceptul „vocală de legătură”, atunci există motive pentru care am putea considera că -u- din *lupul* este o astfel de „vocală de legătură”: -u- apare în situații în care nu poate fi interpretat ca desinență (de singular) ca în *văzindu-l*, sau ca în formă inversă *făcutu-l-a*.

Dacă vrem însă să ne dispensăm de conceptul de „vocală de legătură” -u- din *lupul* trebuie interpretat ca „desinență de singular”; rămîne însă, în acest caz, deschisă problema interpretării lui -u- din *văzindu-l*. Tot așa, dacă luăm ca criteriu de analiză compararea formelor și identificarea diferențelor minimale, trebuie să spunem că, întrucît a) substantivele masculine nearticulate nu au flexiune cazuală, b) întrucît forma *lupul* este forma de nominativ-acuzativ și diferă de forma *lupului* (de genitiv-dativ) prin absența segmentului -ui, forma *lupul* trebuie analizată în *lup*, -u- („vocală de legătură” sau „desinență de singular”) -l- (articol), zero (desinență de nominativ-acuzativ a articolului). Dacă aplicăm același criteriu de analiză articolului feminin singular, ajungem la rezultate diferite: articolele -a și -i (de nominativ-acuzativ și, respectiv, de genitiv-dativ) nu mai pot fi analizate în două elemente, articolul propriu-zis și flexiunea lui cazuală. În cazul în care subordonăm criteriul de analiză explicat mai sus unui alt criteriu, anume acela al „paralelismului în sistem” (care s-ar putea enunța aproxi-

mativ în felul următor; în cazul în care un element este compatibil cu mai multe moduri de analiză se preferă acel mod de analiză care are ca rezultat o analiză analogă cu aceea acceptată și pentru alte elemente), avem de ales între două alternative: a) fie aceea de a nu analiza articolul masculin în două elemente: -l- și -ui-, fie b) aceea de a găsi modalitatea de a analiza articolul feminin -a-, -i- în două elemente (evident, a doua alternativă are defectul de a fi mai puțin „intuitivă”).

Ne putem întreba acum dacă există vreo diferență de natură între aceste cazuri acceptate în general ca „simple” (în sensul că ar comporta un singur mod de analiză) și cazurile acceptate în general ca obiect de controversă: în leagă avem a face cu diftongul ea sau cu o consoană palatalizată, l', urmată de a? Sau -ez- din *lucrezi* este un „sufix” care apare la unele persoane ale indicativului sau conjunctivului sau face parte din desinență? Sau în *Ion* îl numește pe Gheorghe director, director este în cazul acuzativ sau este într-alt caz, care nu mai e nici nominativ, nici genitiv, nici acuzativ, nici vocativ? Este director complement (care nu e nici direct, nici indirect) sau e altceva? Adoptarea unui anumit mod de analiză, în aceste cazuri, depinde, ca și în cazurile precedente, de conceptele cu care operăm, de definiția acestor concepte și de ierarhia criteriilor de analiză. Depinde de condițiile pe care considerăm că trebuie să le satisfacă un segment fonetic pentru a putea fi considerat „consoană palatalizată” dacă spun că în leagă am a face cu un diftong sau nu. Depinde de ce definiție dau conceptului de „sufix” dacă spun că ez este sufix sau desinență; depinde de ce înțeleg prin „acuzativ” dacă consider că director este în acuzativ sau nu este în acuzativ ș.a.m.d.

Atîta timp cît așa-zisele „cazuri simple” pun exact același gen de probleme de analiză cu cazurile complexe, atîta timp cît „cazurile simple” sînt compatibile cu mai multe moduri de analiză și atîta timp cît multiplicitatea modurilor de analiză este determinată în ambele categorii de cazuri de aceiași factori, trebuie să admitem că nu există cazuri în care un anumit mod de analiză și numai acela să se impună oarecum „de la sine”.

EM. VASILIU

Lepturariu

Trei poezii, un poet și o direcție nouă

De la apariția articolului faimos al lui Titu Maiorescu *Direcția nouă în poezia și proza română* se va împlini în anul viitor un secol. Cum se știe, articolul fusese precedat de cei patru ani anteriori, de mai multe alte articole, polemice, ca și cel din 1872, care supuneau „direcția veche” din literatură unei critici necruțătoare dar drepte. Chestiunea era de a delimita literatura — de imitația literaturii, sau direcția de nonliteratură și impostură. Operația n-a fost nici ușoară, nici lipsită de riscuri și erori, nici acceptată lesne de mediul literar și chiar de public. Un sfert de secol s-a tot comentat acest articol și la 1900 discuția tot nu contenise, ba chiar tinăra generație care intra atunci în literatură, dornică să-și afirme propria ei „direcție nouă”, simțea trebuința să și-o declare prin opoziție cu cea teoretizată de Maiorescu.

Așadar, articolul de la 1872 a marcat o epocă, mai exact încheierea unei epoci — a literaturii pașoptiste — și începutul alteia, aceea care-l dădea pe Eminescu, Creangă, Caragiale, Slavici, Macedonski, Zamfirescu, Delavrancea, Gherea. Dintre toți aceștia enumerați, singur Eminescu figura între vestitorii sau reprezentanții „Direcției noi” maioresciene.

El avea atunci 22 de ani și publicase trei poezii în *Convorbiri literare* și alte 13 în *Familia* lui Iosif Vulcan, dar pe acestea din urmă criticul nu le reținuse pentru ilustrarea susținerii sale — sau poate nici nu le cunoștea bine; revista o știa, o citea, polemiza cu directorul ei, dar pentru confirmarea orientării noi pe care o propunea în literatură, poezia de aici a tinărului nu-i spunea mare lucru, sau nimic.

Și ceilalți scriitori numiți mai sus dintre care mai tirziu „Direcția nouă” junimistă și maiorescianismul și-i vor revendica în mod legitim pe cei mai mulți, încă nu existau de loc, ei nu începuseră să publice, sau abia îngăimau literatură, astfel că absența lor din articol este justificată.

Cine însă figurează, și în care capitol? Mai întâi, Maiorescu legase, într-un articol vechi de trei ani (*În contra direcției de astăzi în cultura română*, 1868), pe „nechemăți și nealeși” în poezie, dar nu dăduse un singur nume de scriitor: el se referise doar la „domnul X”, „proclamat poet mare”, și un „domn P” era admonestat cu privire la „trîmbițările” sale asupra literaturii.

Tot în 1868, în articolul *Cercetare critică asupra poeziei române din 1867*, dăduse bogate exemple negative, de poezie proastă, tot anonime, indicînd numai pe autorii celor pozitive: Alecsandri, Bolintineanu, Iancu Văcărescu, Mureșeanu, Alexandrescu, Mihail Cornea. Ulterior, în *Observări polemice* (1869) și în articolul din 1872 dăduse însă și nume pe care le nega: I. Prală, Daniil Scavinschi, Justin Popfii, G. Baronzii, G. Sion, P. Tăutu, C.D. Aricescu, Pătrîlăgeanu, I. C. Drăgescu, E. D. Stănescu, N. Cristian, B. Petric și alți citiva. Exemplari erau și aici ceilalți, notați mai sus, cărora li se adăugau apoi

Costache Negruzzi, Al. Odobescu. Pe Filimon nu-l întîlnim în aceste articole, deci Cioceii vechi și noi nu ajunseseră la conștiința criticului (care citea prea puțină proză); în articolul din 1872 discută proza menționînd în treacăt doar citiva autori și nici o lucrare concretă.

Așadar, și buni și răi, aceștia alcătuiau pentru Maiorescu, la 1872, nu neapărat o „Direcție veche” — el negase „Direcția veche” la 1868 — dar în orice caz o etapă depășită; așadar, tot veche, cum și era, dacă avem în vedere cronologia, și cum avea să ne-o dovedească literatura ulterioară și trecerea timpului după aceea. Veche, adică aparținînd altei epoci, altor tipuri de comunicare literară, altei spiritualități.

Eminescu, plasat de critic în „Direcția nouă”, a contestat clasificarea maioresciană. și, în Epigonii (1870), îi admira pe mai mulți dintre cei ostraciizați de Maiorescu, deci slăvea „Direcția veche”. Alte replici n-au întîrziat față cu veritabila iconoclastie maioresciană, din articolele negatoare, *Cercetare critică*, *Observări polemice*, în *contra direcției vechi* — și criticul e nevoit să-și precizeze nu numai ce accepta și ce respingea din literatura etapei anterioare, — „Direcția veche” — dar și ce propunea din cea a etapei lui. Astfel, a scris articolul despre „Direcția nouă”.

Care sînt așadar reprezentanții acestei direcții noi? Mei întii, în poezie, Alecsandri, iar în proză — Odobescu și Nicu Gane.

E ușor de văzut, că, în fapt, primii doi aparțineau vechii direcții și numai al treilea putea fi plasat conform clasificării lui Maiorescu, nu prin vîrstă în principal, ci prin cronologia și orientarea navelisticii sale. Iacob Negruzzi își continua părintele în latura fiziologilor, în *Copile sale după natură*, iar în romanul *Mihai Vereanu* era mai „vechi” mult decît Manoil al „vechiului” Bolintineanu.

Rămîn, în acest caz, cinci poeți citați de critic, drept ilustrativi pentru „Direcția nouă”: Eminescu, Samson Bodnărescu, Matilda Cugler, Teodor Șerbănescu și Dimitrie Petrino — doi prozatori: Ștefan Virgolic și Alexandru Lambrior. Cei doi prozatori au fost în realitate filologi, ultimul și istoric, iar trecerea lor prin domeniul literaturii s-a dovedit sporadică și neconcludentă.

„Direcția nouă”, în domeniul prozei rămîne prin urmare ilustrată de Nicu Gane, incontestabil navelist și memorialist, însă departe de a determina un moment de înnoire a domeniului atît de hotărîtoare, încît să justifice definiția criticului în legătură cu însuși obiectivul articolului său — direcția nouă.

Rămîne să vedem poezia. Matilda Cugler, Petrino s-au șters însă din viață; amintirea lor dăinuie prin articolul lui Maiorescu, iar în cazul ultimului și pentru că l-a înlocuit pe Eminescu în slujba de bibliotecar și apoi l-a dat în judecată. Rămîn Samson Bodnărescu și Teodor Șerbănescu. Ei au depășit gra-

nița lui 1900 doar în chip omagial, primul pentru că i se jucau cînd și cînd tragediile istorice, al doilea pentru că un nepot pios — critic literar — i-a adunat opera poetică într-un volum elegant, dar fără ecou. Personaje pitorești și interesante la vremea lor, ecoul literaturii lor s-a șters îndată ce ei înșiși n-au mai fost.

Singurul care ilustra o direcție nouă în literatură la 1872, și care avea să rămînă în conștiința secolului, urmînd să continue, era deci Eminescu. Și chiar el, cu cele trei poezii numite de Maiorescu, mai curînd o veste decît o ilustra. Un singur poet, inaugurînd o „direcție nouă” prin trei poezii, la 22 de ani — iată la ce se reduce, fără nici un paradox, esența articolului din 1872 al lui Maiorescu.

Și totuși, realitatea momentului era chiar aceasta, pe care-o specifică îndrăzneț criticul în articolul său: la 1870 se zămislea un duh nou al literaturii noastre, o gîndire poetică inedită, apăreau tipare originale pentru proză și teatru, se constituia spiritul critic. Alecsandri însuși scria astfel teatrul său, deși din generația veche, Odobescu dădea *Falsul tratat de vinătoare*, operă care trecea mult dincolo de treapta pașoptistă, Ghica „vechi” și el își avea acum perioada cea mai fertilă a Scrierilor sale; Iacob Negruzzi nu-și urma doar modelul părintesc, ci îl și preceda pe Caragiale, Nicu Gane îi vîstea apropiată pe Slavici și Creangă, criticismul maiorescian deschidea calea celui de la Contemporanul, teoria lui despre artă ca „idee în materie sensibilă” prelua teoria realismului a lui Gherea.

Criticul de la 1872 nu-i pomenea pe Nicoleanu, Depărățeanu, Sîhleanu, Cretzeanu, unii din ei însă trăiseră în Parisul unde apăreau *Les fleurs du mal* și receptaseră atmosfera simbolismului ca și a parnasianismului. Opera lor era neclară, dar era, și aerul ei era altul decît la 1848. Din generația menționată de critic, Bodnărescu era el însuși altceva decît Alexandrescu, poetul filozofic al epocii pașoptiste; Bodnărescu cerebraliza, încifra poezia, urmînd încărcarea ei de sensuri profunde și găsirea unui nou limbaj poetic. Eminescu într-un chip și Macedonski în alt chip vor merge pe calea aceasta, pe care Bodnărescu n-a făcut decît s-o simți, însă e un fapt că el a simțit-o. Deci „Direcția nouă” exista real în structura vieții literare, chiar dacă ea încă nu se concretizase decît în puține piese pe care avea să le verifice timpul. Contemporanii simțeau însă, știau, vedeau că are loc un proces fundamental. Deși numai trei poezii și un singur nume de poet, din cele înscrise în articolul lui Maiorescu, au înfruntat secolul care ne desparte de momentul scrierii lui — teza lui de bază era adevărată: la 1872 se contura în mod real o direcție nouă în poezia și proza română.

MIHAI GAFTĂ

către un tînăr

Iată o carte tulburătoare a cărei apariție își găsește rostul în grija permanentă cu care este vegheată și condusă educația tineretului în România. Este o carte a dialogului generațiilor, a confesiunilor în spațiile cărora e ușor de depistat responsabilitatea civică pe care autorii ei o simt față de destinul tineretului. „Cînd ne preocupăm de viitor, spune concludiv într-un interviu savantul Henri Coandă, să ne preocupe deci mai mult evoluția omului. Pentru că, deși omul va fi bun, viitorul nu va putea fi altfel“.

Conceptuă în structura ei, ca o lungă scrisoare „către un tînăr“ cartea este o culegere de articole și interviuri aparținînd unor academicieni, scriitori, eroi ai muncii socialiste și publiciști, cum ar fi: Henri Coandă, George Macovescu, Mircea Malița, Const. Ciopraga, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Gr. C. Moisil, M. Beniuc, Aurel Dragoș Munteanu, Paul Anghel, Mihai Popescu, Mihnea Gheorghiu, Traian Herseni. Ne aflăm în fața unor mărturisiri a căror forță pilduitoare coboară adînc explicînd gesturile noastre, faptele noastre, relațiile dintre generații, raporturile sociale, adică viața noastră. Cartea este, la urma urmei, un ghid de conduită pentru ceea ce este și pentru ceea ce urmează să fie definitoriu în comportamentul social al tinerilor. Este explorată experiența de viață a omului de astăzi, în perspectiva exigențelor de mîine. Într-un sugestiv cuvînt înainte, prof. univ. G. Macovescu deschide dialogul cu „prietenul cel tînăr“ al cărui subiect — raportul dintre generații „privit prin învățămintele trecutului, nevoilor prezentului și perspectiva viitorului“ — este leitmotivul cărții.

Pregătirea generației de astăzi pentru mîine este un fenomen complex a cărei responsabilitate o poartă deopotrivă familia, școala și societatea, dar și fiecare dintre noi, pentru că sintem investiți cu înalta responsabilitate de constructori activi sau viitori constructori activi, de mîine, ai noii societăți.

Sincronizarea eforturilor la dinamica de astăzi a dezvoltării României, integrarea în procesul istoric colectiv, specific relațiilor din care țara noastră, constituie garanții ale realizării tinerilor ca oameni, ca specialiști.

În această epocă de neobișnuită înflorire a științei și tehnicii se schimbă oare raportul între cultură și personalitate? Ce „dimensiuni“ mai poate căpăta astăzi erudiția? Ce este „Homo mathematicus“? Dar „Homo cyberneticus“? Există un divorț între cultura „umanistă“ și cea „științifică“? Sînt cîteva întrebări ale căror răspunsuri de o rară concizie, frumusețe și rigoare uimesc pe cititori. Iată un răspuns pe care Mircea Malița îl dă unei întrebări referitoare la modalitatea de a ne informa.

„Atenție la timp! Romanii aveau mare dreptate: «fugit irreparabile tempus». Tinerii se bucură de un răgaz pe care viața nu-l mai dă niciodată în privința posibilității de a citi și de a achiziționa instrumentele de bază ale culturii. Orice risipă de timp înseamnă pentru tineri o tragedie sfișietoare, pe care o vor regreta întotdeauna“.

Cartea oferă prilejul unor meditații necesare: Ce știm despre noi? Cum să ne orientăm? Ce alegem? Ce să ne facem? Găsim pagini scrise cu vibrație despre dragoste, prietenie, familie, muncă, personalitate, ideal, datorie. Sintem avertizați asupra efectelor nefaste pe care le pot avea superficialitatea, disprețul față de muncă, mirajul traiului ușor.

Revelații*)

Este interesant punctul de vedere de la care pleacă unul dintre autorii unui articol, punct de vedere care îngăduie înțelegerea exactă a semnificației acestei cărți: grija ca tineretul să fie pregătit temeinic și realist pentru ziua de mîine. Acesta este exprimat într-un „motto“ reținut dintr-o întrebare pe care un doctor psiholog francez, Jean Rousselet, a pus-o unor părinți. Iată-l: „Nu este oare greșit să facem pe adolescenți să speră într-un viitor pe care nu li-l putem oferi? Nu-i aceasta cea mai sigură cale de a-i descuraja și a face din ei niște blazați și niște ratați?“. O interpretare greșită, făcută în grabă, ar putea duce la înțelegerea acestei întrebări ca o subtilă invitație la privirea tineretului de un drept natural al său: dreptul de a visa. Dar nu, întrebarea nu este altceva decît o explicație, lapidară e drept, a unei manifestări care poate avea consecințe grave, în procesul educației pe care familia, școala și societatea sînt datorate să-l asigure tineretului. Este un apel la realism. Deși este lansată într-un dialog cu părinții, întrebarea are forța interogativei retorice. Căci astfel formulată nu mai simți nevoia unui răspuns.

Într-un prim capitol întîlnim observații de mare profunzime, asupra tinereții ca moment unic în viața omului. Nu știi dacă este o întîmplare sau un act deliberat al „gospodarului“ acestei culegeri, Nicolae Tue, dar este reconfortant să găsești, încă din primele pagini, după uimitoarele confesiuni ale unui spirit atît de echilibrat care este Henri Coandă, reflecțiile despre tinerețe ale lui George Enescu. „Tinerețea nu este o perioadă a vieții. Ea este o stare a spiritului, un efect al voinței, o calitate a imaginației, o intensitate emotivă, o victorie a curajului asupra timidității, a gustului aventurii asupra dorinței de confort“. Și te întreb, puțin descumpănit: cui îi este adresată cartea? Căci, iată limita care desemnează ceea ce părea de la sine

înțeles — tinerețea — este greu de precizat. Și tot George Enescu dă și răspunsul: Veți rămîne tineri atîta timp cît veți fi receptivi la ceea ce este frumos, bun și mare (...)

Tinerețea este moment unic pentru că acum se pun întrebările capitale și acum încep să se întrezărească răspunsurile pe care viața le va oferi, în timp. Este perioada înfruntărilor, a opțiunilor, a zidirii unui ideal. Tinerețea poate fi însă și perioada certitudinilor, a sentimentului și răspunderilor maturității, a succesului. Totul este posibil, cu o condiție însă: într-o lume aflată într-o permanentă mișcare, să nu uităm că, la început de drum — și tinerețea este un astfel de început — trebuie stîrnite marile întrebări „știind că viața nu o poți înșela, că este necruțătoare, că nu o poți evita, că nu îi poți ocoli nici vuiturile, nici valurile și nici marile frumuseși“ (G. Macovescu: Înfruntare).

Am întîlnit elevi discutînd în tramvai cu gravitatea unor constructori de poduri. Uneori, bucuria aceea candidă li se stîngea pe buze în fața unei întrebări.

Am întîlnit copii care discutau despre zborul omului în lună, folosind cu o uimitoare exactitate termeni abia reținuți de tratatele științifice. Lăudau mașinile, perfecțiunea aparatelor. Și citeam în privirea lor cîte întrebări erau pe punctul de a se naște despre om, despre inteligența omului, despre curaj, despre marea sa forță creatoare.

Iată, tînărul meu prieten, o carte a posibilelor răspunsuri. Acasă, în tramvai, înainte de ora de dirigenție, după ce ai ieșit din schimb, la clubul uzinei și în sălile de lectură ale căminului cultural, deschide cartea. Este cartea ta, este cartea noastră.

*) „Către un tînăr“ — Editura politică, 1971.

G. APOSTOIU

Orfeu

Coloana de-ntristare și durere
Ce mi-o lăsă, plecînd, Euridice
De s-ar găsi un scripet s-o ridice
Tot s-ar opune o zeiască vrere

Nepregătiă încă să abdice
Naintea întrebărilor severe
Ce-o-ntîmpină, cu vuietul de ere
Strădaniiilor sterpe, inamice...

În scoicile-așteptării, ce-o repetă,
Cîntarea mea n-a înviat pe nime
Nici n-a legat planetă de planetă,

Dar mîngîind destine anonime
Va rămînea, prin vremuri, o rachetă
Rîvnită de întreaga înălțime!

GEORGE CORBU

Antologia
„Tribunei“

NICOLAE LABIȘ

elev la

Văcarea

Stăruind pe urmele poetului Nicolae Labiș ne-am clarificat, de curînd, un moment mai puțin cunoscut din biografia sa, perioada refugului din timpul războiului. Familia poetului, a locuit, în aprilie 1944, în satul Văcarea, comuna Valea Popei, județul Muscel. În această vreme, părinții lui Labiș funcționează aici ca învățători, unde Nelu este elev în clasa a III-a. Pe coridorul școlii generale din satul Văcarea, comuna Mihăiești, județul Argeș (după noua împărțire administrativ-teritorială), se află azi un modest colț memorial, în care este expus catalogul clasei a III-a pe anul școlar 1944/1945. Învățătorii era I. C. Istrățescu. La nr. 38, catalogul cuprinde situația școlară a elevului Labiș Eugen Nicolae, pe trimestrul I (trimestrele următoare le-a făcut la școala din Mălini, fiindcă familia învățătorului Labiș se întoarce la Poiana Mărului).

Catalogul constituie un document util pentru completarea portretului „elevului eminent“, N. Labiș, care din clasele primare dovedea interes pentru toate disciplinele. Transcriem mediile pe obiecte, în clasa a III-a, trim. I: citirea: 10; gramatica și compunerea: 9; cunoașterea și îngrijirea omului: 9; matematica: 9; deprinderi de viață: 9; caligrafie: 9; desen: 10; educație fizică: 9; lucru manual: 9; practică agricolă: 9; purtare: 10.

Tot în arhiva școlii Văcarea se păstrează cîteva procese verbale care atestă prezența activă a învățătorilor Eugen și Profira Labiș și a fiului lor la acțiunile extrașcolare (organizarea serbării cu daruri, de Anul Nou, în scopul stringerii de fonduri pentru ajutorarea copiilor orfani și săraci). Reproducem un fragment din procesul-verbal încheiat în ziua de 28 decembrie 1944: „Obiceiurile din Moldova: capra, ursul, plugușorul au fost executate cu mult talent de domniile învățători Eugen Labiș, C. Petruță și elevii Plăcintă, Labiș Nicolae și Istrățescu. Pentru organizare, pregătire, executare și buna reușită a serbării din punct de vedere moral și material, au luat parte activă următorii: Profira Labiș, M.D. Ungureanu, Elena Eneia etc.“

Dar nu numai acest document, ci și mărturiile foștilor săi colegi din clasa a III-a (Ungureanu Ion, Stanciu C-tin și Stroie C-tin) vorbesc despre spiritul voluntar al viitorului poet, despre setea sa de a acționa. „La serbări era nelipsit, scria și recita poezii, scria roturi pentru noi și scenetele lui le jucam apoi pe scenă“ — ne-a relatat tov. Constantin Stroie, în prezent profesor de economie politică și socialism științific la Liceul „N. Bălcescu“ din Pitești, colegul de bancă al elevului Labiș.

Convorbirea noastră, în preajma comemorării a 15 ani de la moartea poetului, cu fostul său învățător și foștii colegi ne-a convins că și la Văcarea — ca și pretutindeni pe unde a trecut și a trăit Nicolae Labiș — el a rămas cu mult mai mult decît o amintire frumoasă.

DUMITRU ANGHEL

«Născut» și «făcut»

«Există texte născute și texte făcute», spuneam data trecută. O îndelungă experiență a tipăriturilor de tot felul ce ne-au trecut prin mină și numai arareori ne-au rămas și în suflet ne spune că într-adevăr așa este. Și totuși simt nevoia să aduc o precizare: toate textele născute trebuie, într-un fel oarecare, să și fie făcute ca să ajungă să fie cu adevărat. Nașterea textului e o naștere îndelungă. Nu numai îndelungă ca gestație; îndelungă ca naștere, chiar.

În primul rând, nu e de loc adevărat că un text născut se naște întotdeauna așa cum i se întâmplă să vadă lumina zilei din prima oară. Un vers, da. (Paul Valéry și-a luat odată, osteneala să scoată în evidență, și a făcut-o cu un gust de o ireproșabilă precizie, câteva «versuri date» în lungi poeme ce au fost apoi construite în jurul lor tocmai pentru a le permite să «respire» și să «trăiască», așa cum diamantul prinde viață doar dacă e înzestrat cu montura ce i se potrivește.) Un vers, da, poate — la rigoare — să se nască și pe nepusă masă. (Cu câtă prealabilă visare neștiută, cine-ar putea-o spune?) Un text întreg, mai va. S-ar putea chiar, și de cele mai multe ori așa și este într-adevăr, ca ceea ce iese întâi la iveală să fie tocmai făcutul*, iar născutul să nu prindă chiag decât la capătul unei chinuitoare căutări a acoperirii cât mai fără rest dintre datul întâlnirii și expresia lui.

Cine nu-și aduce aminte? «Ar trebui un cîtec incăpător precum / Foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare»...

Este, acest al doilea vers (unul din cele mai pline și mai luminoase, unul din cele mai frumoase ale întregii poezii românești), un vers născut? Nu-ncape îndoielă că da! Este el și un vers dat? Poate că da. Poate că nu. Existența unor variante pregătitoare ar confirma pentru totdeauna ipoteza negativă. Din păcate inexistența lor n-ar putea face același lucru în favoarea ipotezei pozitive. L-ar face pe «da» probabil; nu l-ar ridica însă pe pedestal, nu l-ar încunună cu laurii victoriei indiscutabile.

Există un nivel al gândului care e mai profund decât nivelul lui cotidian. Și nu numai nivelul e așezat, ca să spunem așa, mai la adâncime. Gîndul însuși e mai altfel decât cel de toate zilele. Mai dens, mai bogat, mai exact.

Mai adunat, mai greu. Mai greu, dar mai grațios. Mai viu. Mai el însuși, cu adevărat. Mai existent, într-un cuvînt.

Gîndul acesta neobișnuit, adică necontaminat de obișnuințe, și care sălășluiește în inima gîndului de toate zilele, a gîndului apăsător de obișnuințe; prospețimea aceasta fulgurantă, cum se poate ea încorpora fără a se pierde; cum poate ea ajunge la o exprimare care să echivaleze cu o naștere? Cum se poate obține, altfel spus, o cită mai fără rest acoperire dintre datul intuitiv (continuu și nemijlocit) al întâlnirii, pe de o parte, și, pe de altă parte, discontinuu lui expresie mediată? Ce anume trebuie să intervină pentru a se obține acea unică organizare exactă a cuvintelor** care să permită întregului ritm interior al datului, întregului lui «climat» (luminii, cită și cum e; culorii, cită și cum e; tonului, în sfîrșit) să se exprime împreună — și, așa zicînd, dintr-o singură suflare — cu sensul lui obiectiv brut, făcîndu-l pe acesta nu numai să semnifice (adică să trimiță spre altceva), ci și să fie pur și simplu (adică să-și fie sieși termen)?

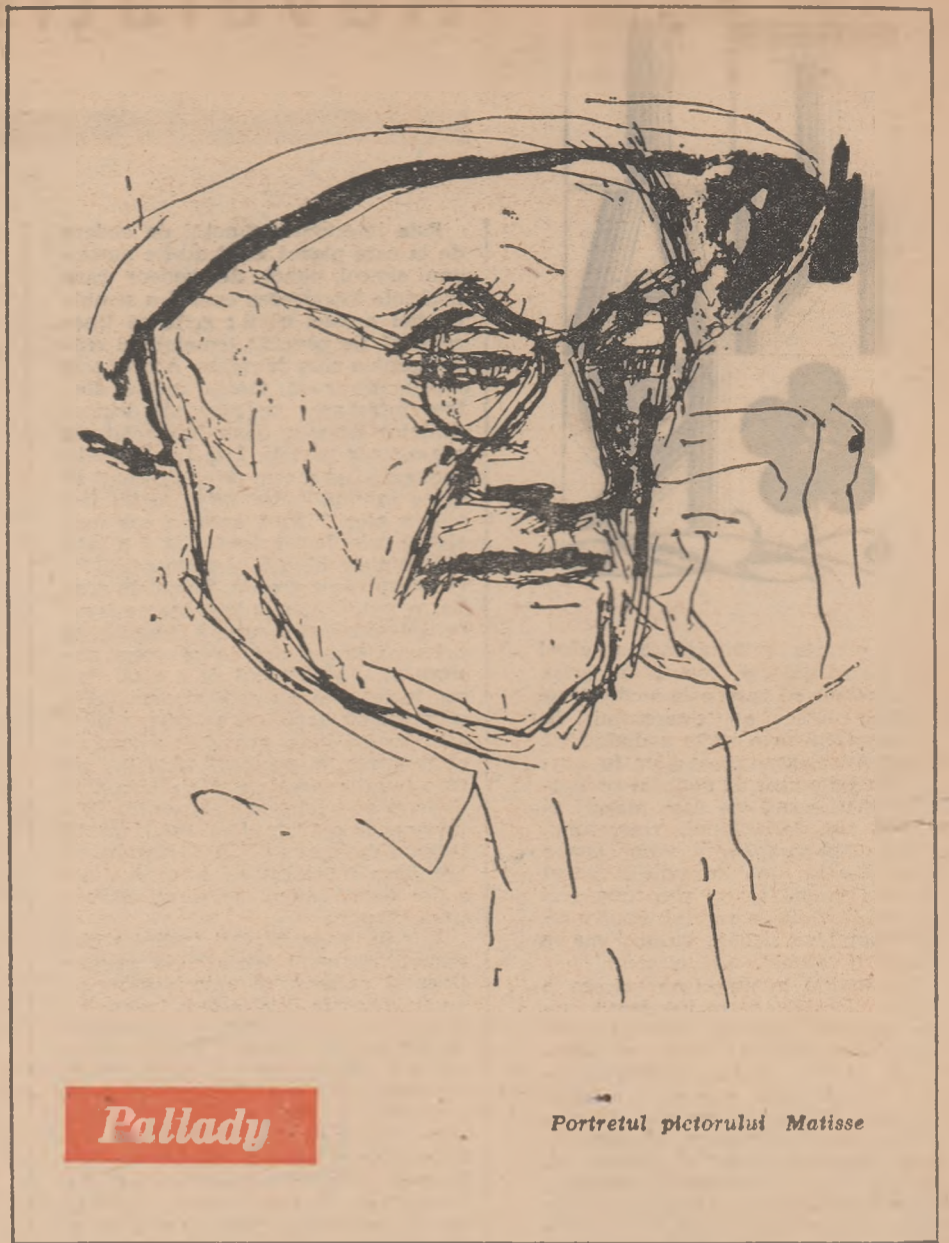
Pe cit de complicată e întrebarea, pe atît de simplu pare a fi răspunsul: trebuie să intervină atenția. Dar aparențele înșală; răspunsul e și el ceva mai complicat decât pare. Căci de atenție e nevoie în toate cazurile: și pentru a aduce la lumină ceea ce, data trecută, numisem «structura pre-textuală» a textelor așa-zise «născute»; dar și pentru a desfășura în cuvinte structura pre-textuală a textelor așa-zise «făcute». Atenția, însă, e și ea de două feluri; în două direcții diferite orientată; de două feluri deosebite de rezultate încununată.

Vom încerca să vedem cum, data viitoare.

MIHAI ȘORA

* Făcutul acela al tuturora (și al mimănuia), ce stă oricînd la îndemîna oricui — abdicînd de la demnitatea inclusă în vocabula «cineva», cu sensul, evident, de cineva anume — consimte să devină oricine (adică nimeni).

** Noi vorbim aici de cuvînte; dar, *mutatis mutandis*, întrebarea se pune, aceeași, și în legătură cu sunetele, culorile sau volumele. Și răspunsul nu este diferit, în esență, nici în cazul muzicii, nici al picturii, nici al sculpturii: trunchiurile lor diferite răsar dintr-o rădăcină comună.

Patlady

Portretul pictorului Matisse

PROFESOR — ELEV

în perspectivă modernă

Multă vreme relația profesor-elev a fost stabilită în lumina principiului autorității, după care profesorul era superiorul care predă și ordonă, iar școlarul subordonatul care ascultă și se supune. Dînd școlii o atmosferă de cazarmă, ea a determinat astfel uneori crearea de relații antagonice între cei doi factori ai educației. Ca reacție, Rousseau îi opune principiul neintervenționismului în educație sau al libertății depline a copilului, reluat mai tîrziu, la începutul secolului al XX-lea de așa-numita mișcare pedagogică „vom Kinde aus“, cu Elena Key, L. Gurlitt ș.a., principiu a cărui aplicare duce în educație la haos și anarhie.

Așa își face drum un principiu nou și promițător, principiul colaborării între profesor și elev, avînd ca scop să facă din educație o operă armonioasă. Noua relație se prezintă ca o cale cu perspective ample de cooperare, ca, de exemplu:

a) O colaborare prin asocierea elevilor la aceeași poziție de muncă, anunțată de profesor prin termeni sugestivi ca: anul acesta vom învăța împreună, vom cerceta împreună, vom studia împreună materia X; ora aceasta vom învăța împreună, vom cerceta împreună, vom lucra împreună, vom face împreună exerciții și probleme;

b) O colaborare constructivă, fie pentru a descoperi cu elevii cunoștințe noi, fie pentru a face împreună cu ei experiențe sau lucrări de teren etc. E vorba de o colaborare prin folosirea metodelor intuitive, euristice, active etc.;

c) O colaborare de perspectivă apropiată sau depărtată, profesorul cătuînd să asocieze pe elevi la realizarea unor scopuri actuale sau viitoare prin formule ca: „trebuie să învățăm bine declinarea celorlalte părți de cuvînt“ sau „trebuie să învățăm temeinic materia de anul acesta, intrucît ea formează baza pentru anul viitor“, sau „trebuie să ne silim la învățatură pentru a deveni oameni bine văzuți și buni cetățeni“.

În desfășurarea acestei relații, necesități obiective impun colabo-

rării profesorului cu elevii modalități de diferențiere după individualitatea elevului, după vîrstă și după natura materiei de studiu. Colaborarea cu cei mici e ușoară, fiindcă ei sînt naturi receptive la tot ce face profesorul. Pentru ei e binevenit un profesor care le oferă un model de muncă susținută, de bunăvoință și înțelegere, de răbdare și perseverență. Preadolescenții, începînd a fi naturi critici, reclamă un profesor atent și circumspect în tot ceea ce face și în tot ceea ce spune. Adolescenții, cu orientarea lor spre valoare culturale și spre gîndirea dialectică, cer un profesor capabil să vibreze pentru valori și să dispună de o cultură științifico-filozofică temeinică. În colaborarea cu elevii, un bun profesor folosește o vorbire aleasă și caldă, prietenească, deoarece „vorba dulce mult aduce“, dar variată după materiile de studiu, știind că unele din ele — matematica, fizica, limbile străine — mai reclamă în plus un control exigent și corect.

Se poate ivi primejdia ca elevii, încurajați de spiritul de colaborare, uneori prea familiar, să pună probleme care să provoace digresiuni și divagațiuni, abătînd cursul lecției de la scopul ei. În astfel de cazuri profesorul trebuie să intervină cu tact, împiedicînd la timp digresiunile și asigurînd lecției o colaborare dirijată, profesorul păstrîndu-și rolul de conducător al activității didactico-educative.

Relația de colaborare dintre profesor și elev nu constituie o operă simplă și ușoară, căci ea reclamă un profesor bun specialist, cunoscător al psihologiei școlarelor, stăpîn pe noțiunile de didactică și pedagogie, de taxonomie, de ideologie socialistă, cu o ținută morală fermă care să impună elevilor iubirea și respectul cuvenit. Toate acestea reprezintă calități care cer profesorului studiu, eforturi și exerciții grele și de durată.

Privind în felul acesta relația cu elevii, profesorii vor putea fi adevărați educatori în serviciul unei mari misiuni: pregătirea sănătoasă a lumii de mîine, a lumii socialiste.

ȘTEFAN BĂRSĂNESCU

Un portret pe săptămînă

Prof. MARGARETA NASTASE, directoarea Liceului nr. 2 Mihail Eminescu din Iași. Directorii liceelor și școlilor profesionale din Iași sînt unanimi în opinia că nu se putea găsi un conducător mai competent și mai potrivit pentru comisia lor metodică. Să vorbim despre faptul ei, despre preocupările ei de modernizare a învățămîntului, despre excelentul laborator fonetic pe care l-a realizat în școala sa? N-am da decât o palidă imagine a calităților acestei personalități care în lumea corpului profesoral ieșean ocupă un binemeritat loc de cinste.

"Citu-i MARAMUREȘU'..."

- Prototipuri moderne; autori: profesori
- Bufetierul din colț a închis taraba
- Dialog revelator
- Dacă vreți ceramică dacică...

Știam și presupuneam câte ceva, dar nu-mi închipuiam proporțiile surprizei care mă aștepta. În timp ce survolam Carpații, instalat confortabil într-unul din fotoliile cursei București—Baia Mare, însă-lam în minte — ca orice gazetar cu respect de sine — începutul reportajului pe care urma să-l scriu despre... școlile din Maramureș: „ținut fabulos cu rezonanță de legendă...”, „explozie folclorică...”, „tipurrituri...”, „obiceiuri bizare...”.

Cred că, fără să vreau, am lăsat să mi se ghicească intenția și în prima convorbire pe care am avut-o la Inspectoratul școlar al județului cu inspectorul șef Nicolae Ionescu (cum să laud politețea și amabilitatea oamenilor de pe aceste meleaguri!) fiindcă omul m-a privit cu oarecare îndoială și mi-a spus:

— N-ați mai fost de mult prin Maramureș?
— E adevărat!
— Să știți că aveți foarte multe de văzut în școli. Nu știu în ce măsură o să vă rămână timp pentru pitorescul regiunii.

Apoi, „foarte multele” au început să curgă. În ordine, a fost mai întâi Liceul nr. 3 din Baia Mare. (De ce n-o fi botezat acest liceu care, cum se va vedea mai jos, nu-și merită de loc anonimul?) Directorul liceului, profesorul Corneliu Borlea, una dintre vechile și agreabilele mele cunoștințe, mi-a comunicat intenția colectivului de profesori pe care-l conduce de a trece, în scurt timp, la desfășurarea învățămîntului în cabinete, laboratoare și ateliere.

— Ce înseamnă „în scurt timp”? am întrebat.
— Că, parțial, am și început. Poate, un an, un an și jumătate, maximum doi.

— Aveți condiții?
— Să mergem să le vedem.
„Mersul” și „văzutul” au durat cam o jumătate de zi. Am început cu laboratorul de fizică. O sală spațioasă. Mobilierul — metal, melacart și faianță, un joc de geometrii — vâgii, în alb și negru, care ar ciupi cred invidia multor laboranți de profesie. Catedra — un trapez imens, ușor curbat, care ocupă aproape un perete întreg. E de închipuit ce desfășurare de aparate permite această masă, în blatul căreia capace tăiate discret maschează nișe pentru curent electric, surse de apă, de gaz. Alături, pupitrul de comandă cu pîntecele plin de un întreg păienjenis de fire și mașinării. Sub mâinile profesorului, zeci de butoane pentru o întreagă diversitate de experiențe, pentru camuflaj, pentru controlul automat al scurtcircuitelor, pentru declanșarea aparatului de proiecție, a magnetofonului sau picupului, pentru legătura dintre catedră și pupitrul fiecărui elev.

O mențiune! Prototipul acestui laborator a fost elaborat de Liceul nr. 3. După el, s-au mai confecționat încă 25, pentru alte școli din județ. Excursia prin clădirea școlii continuă: laboratorul de chimie — alt prototip elaborat și construit în Liceul nr. 3 — laboratorul de biologie, cabinetul de științe sociale, laboratorul fonetic, cabinetul de orientare școlară și profesională. Oh! regret, dar într-un reportaj care (musai!) trebuie să aibă atîtea sute de rînduri nu poți să descrii totul. Măcar, de exemplu, aglomerația de fișe, de planșe, grafice, texte, decupaje de

ziare, broșuri din cabinetul de orientare școlară și profesională, utilajul modern de care dispun celelalte laboratoare, sau formula cu totul originală după care urmează să fie organizate cele două cabinete de științe sociale.

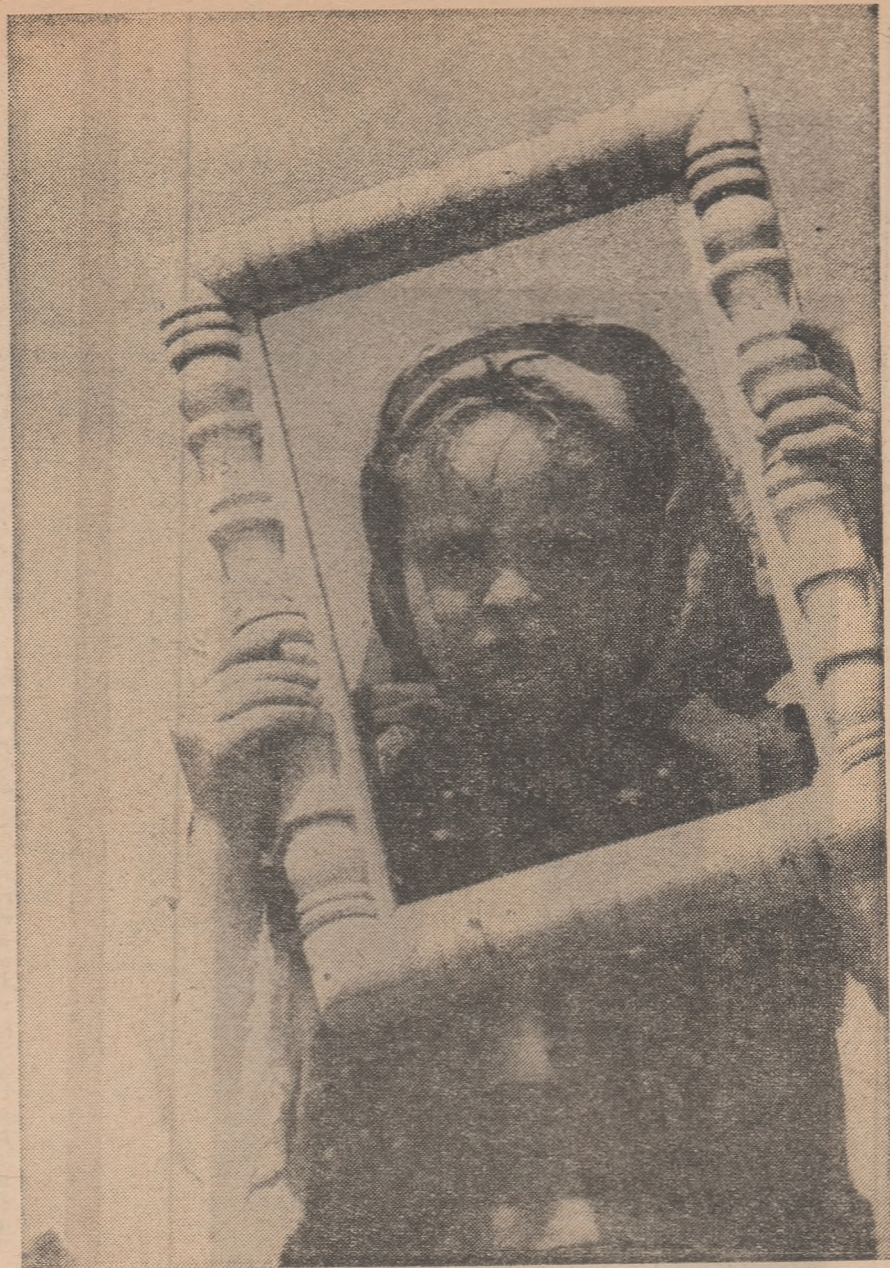
Și apoi, nu pot să nu spun nimic despre cele cinci ateliere ale școlii. Mai ales, că în bună măsură, laboratoarele și cabinetele își datorează ființa, muncii care s-a desfășurat, acolo jos, la demisolul clădirii, la strung, la menghină, la bormașină, cu aparatul de sudură, cu rindeaua, cu pila, cu cleștele sau cu ciocanul. Înainte de a ajunge acolo, ne oprim puțin pe fostele holuri — altă dată neutilizate — de lângă sala de festivități, să vedem cum, cu inspirație, spirit gospodăresc și cu „băieții de la lăcătușărie”, s-au croit un glazvant, niște uși glisante, câteva mese, o pardoseală de scînduri, iată gata două ateliere pentru fete. La parter, broderie, cusături românești și țesătorie. La demisol, bucătărie, menaj. Aragazul, vesela, ulei, zahăr, făină, mese pe care fetele cu minicile sumese și cu obrazii îmbujorați întind foile de plăcintă. Bufetierul O.C.L.-ului și-a închis taraba și a plecat bombănind.

Atelierele băieților. Timplărie, artizanat: 30 de cuțite de bucătărie, cu lama retezată foarte aproape de prăsele și ascuțite într-un fel anume, au fost transformate în unelte de sculptură. Crestături migăloase în baghete de lemn care vor deveni rame de casete sau de oglinzi, suporturi pentru veioze etc. Pasionatul animator al activităților tehnico-productive din liceu, profesorul-măstru Paul Havrila este nerăbdător să ne arate atelierul de lăcătușărie, acolo unde elevii confecționează mese și scaune de bar de o rară eleganță și mobilier școlar modern.

Toate bune și frumoase, veți spune, dar ce preocupări de modernizare a metodologiei învățămîntului și a conținutului său se asociază acestor elemente? Înainte de a răspunde, dați-mi un răgaz în care să trag o raită pînă la Liceul „Gheorghe Șincai” — unul din cele 14 licee din țară destinate oficial să treacă la organizarea învățămîntului pe cabinete și laboratoare — și să vă spun două cuvinte despre laboratoarele sale „universale” care permit prin utilajul lor modern și complex organizarea oricărei lecții, la orice disciplină, fiind, în același timp, cu preponderență dotate pentru predarea unui anumit obiect. Și încă o raită pînă la Școala generală nr. 4, fiindcă nu pot să nu spun nimic despre alte costume maramureșene pe care le confecționează fetele dintr-o VII-a sau despre ingeniozitatea cu care profesorii de aici au înțeghebat, la rîndu-le, cabinete, laboratoare, ateliere.

Acum, răspunsul promis la întrebarea de mai sus. L-am primit la rîndu-mi într-o convorbire — nu tot atât de scurtă pe cît o redau aici — eu profesorii respectivului liceu.

Leontin Domide: Sînt responsabilul catedrei de fizică. Cel puțin noi, fizicienii, cînd spunem modernizare nu ne gîndim numai decît la aparate costisitoare. Prin modernizare, înțelegem transmiterea unor noțiuni esențiale, într-o formă care

să asigure legătura organică între teorie și practică.

Alexandru Ghițescu: În ce mă privește, vreau să subliniez același aspect. Mă preocupă în special ca fiecare elev să realizeze independent cît mai multe lucrări de laborator. De aceea, nu mă sfiesc să susțin primatul tehnologiei didactice. Cînd n-am avut material didactic, mi l-am confecționat singur.

Cornel Borlea: Stau mărturie cele 400 de diapozitive de care n-ar fi rău să se intereseze tovarășii de la „Didactica”. După cum n-ar fi rău să se intereseze de mașina de instruire programată concepută de profesorul Leontin Domide și realizată de elevi. Un „Verfix” costă, din cîte știu, vreo 30 de mii de lei, în vreme ce această mașină costă... 100 de lei.

Francisc Schopp: Să nu discutăm acum despre tehnologie. Care credeți că va fi soarta prelegerii ca modalitate de predare?

Margareta Stoicescu: Sînt lecții care vor continua să solicite această modalitate.

Cornel Borlea: Există lecții, mai ales la anume discipline, unde prelegerea se impune. Dar este obligatoriu ca profesorul să aibă farmec, să-i captiveze pe elevi.

Gheorghe Cordea: Monotonia expunerii plictisește. Cred că la îndemina profesorului stau întotdeauna o mie de alte posibilități pentru a evita acest pericol: strategiile euristice, problematizarea, experiența de laborator, învățarea prin descoperire și cîte altele.

Departate de a fi singulare, aceste preocupări de modernizare se regăsesc multiplicat la scara întregului județ. Sînt de mare notorietate, de exemplu, experiențele pe care le-au făcut profesorii de la Liceul „Dragoș Vodă” din Sighetul Maramației în domeniul modernizării, predării matematicii sau cele din domeniul predării limbii române ale profesorului Filip Grigore din Lăpușul Românesc.

Într-o dimineață cu cerul de cleștar, călătoresc împreună cu inspectorul general Andrei Bălan pînă la Baia Sprie (trebuie să precizez că Andrei Bălan este autorul unei monografii de 400 de pagini despre dezvoltarea învățămîntului în județul Maramureș. Și că asupra valorii acestei lucrări, care n-a fost încă publicată — mă întreb de ce

o ține atîta în sertar — s-au pronunțat deja specialiștii care au citat-o în presa pedagogică. Cine are cît de cît habar de volumul de muncă al inspectorilor are și motive să se mire). Există acolo, la Școala generală din Baia Sprie, un profesor care se cheamă Cornel Melente și despre care pare-mi-se televiziunea a vorbit deja. Mai există un alt Havrila, fiul celui citat mai sus. La atelierele căruia din ei să mă opresc mai întîi? La atelierul de ceramică al profesorului Melente? Să vă prezint, lampioanele, măștile stilizate, măsuțele cu blat de mozaic și fier forjat, ulcelele, scrumierele, basoreliefurile, colajele din hîrtie creponată, coji de portocală, fire de lînă sau de bumbac, bețe de chibrit, din ce vreți și ce nu vreți?

N-am să spun nimic despre cum lucrează Paul Havrila din atelierul de lăcătușărie. Prefer să vă invit să vizitați cofetăria „Doina” din localitate. Are două compartimente. Primul, mai rece, mai puțin primitiv. Al doilea, aflat dincolo de o draperie, mai intim, mai elegant, mai căutat, a fost mobilat în întregime de elevi. Am stat pe taburețele tapisate de mîna lor, la măsuțele scunde și rotunde făcute de ei și am băut o cafea. Vă asigur că nu e rău de loc. Mai ales, dacă în timp ce sorbi cafeaua te gîndești că totul s-a plătit școlii cu bani peșin. De altfel, în întreg județul, acum, pe vremea vacanței, e o adevărată avalanșă de expoziții cu vinzare. Dacă vreți ceramică dacică (din care nu mai fabrică decît elevii Școlii generale din Săliște îndrumați de ultimul specialist în materie), dacă vreți costume maramureșene, cerși, covoare, clopuri, obiecte de artizanat cu motive populare — totul executat cu mare măiestrie și la prețuri ieftine — dați o fugă pînă în Maramureș. Nu veți fi dezamăgiți.

Păcat! nu rămîne loc să mai adaug nimic despre Liceul pedagogic de educatoare (abundenta decorație interioară cu plante ornamentale de vis!), nici despre Liceul nr. 1 (iarăși cabinete, iarăși laboratoare, ateliere și superba colecție de roci a profesorului Iosif Iacob), ci doar să declar alături de Tiberiu Utan: „Îmi amintesc un vers dintr-un cîntec de pe Iza. «Mie mi-i drag omul lotru», iar de oameni lotri, adică harnici, pasionați în tot ce fac, Maramureșul nu a dus lipsă niciodată și nici nu va duce...”.

OCTAVIAN BUZESCU

Tăranca tânără

Există un consens unanim al cercetării științifice, fie ea de natură psihopedagogică, sociologică sau medicală, în aprecierea preșcolarității ca una dintre etapele hotărâtoare ale evoluției individului, una dintre perioadele în care se produc cele mai intensive schimbări în planul dezvoltării intelectuale, sociale și morale ale copilului. Dată fiind însemnătatea acestui moment, am invitat în jurul „mesei rotunde” câțiva specialiști, rugându-i să se pronunțe asupra unor chestiuni actuale ale fenomenului copil preșcolar. Au răspuns invitației noastre prof. univ. dr. doc. ANATOLIE CHIRCEV, președintele Comisiei pentru învățământ preșcolar, prof. SOFIA PUȘCAȘU, inspector general școlar al municipiului București, FLORICA BALASA, inspector în Ministerul Educației și Învățământului, FLORICA ANDREESCU, cercetător științific principal la Institutul de cercetări pedagogice și secretar al Comisiei pentru învățământ preșcolar, ARITINA STOICEA, inspector la Inspectoratul școlar al județului Teleorman.

Red.: Vă propun să definim mai înțelesiv particularitățile preșcolarității.

A. Chircev: Datele cercetărilor moderne atestă că potențialul actualizabil al copilului se poate valorifica în proporție deosebit de ridicată, mai ales în perioada vârstei de 3—6 ani, adică perioada preșcolarității. Drept urmare, cuprinderea populației preșcolare în procesul instructiv-educativ instituționalizat — acțiune care la noi a constituit și constituie o preocupare majoră, răspunde unor legități ale dezvoltării psihice foarte bine determinate. S-a dovedit că performanțele copiilor cuprinși

ATENȚIE I

Largi implicații psiho-s

În grădinițe realizează, de îndată ce aceștia ajung în primele clase ale școlii generale creșteri, în toate planurile evolutive, incomparabil mai mari decât ale celor necuprinși în sistemul învățământului preșcolar. Mai mult, ceea ce nu s-a realizat în perioada preșcolarității nu mai poate fi recuperat, decât parțial, în etapele psihogenetice ulterioare. Problema are și un aspect social. Venind în sprijinul dezvoltării multilaterale a personalității copilului, cuprinderea în învățământul preșcolar vine și în sprijinul mamelor, al familiilor în care ambii părinți sunt angajați în producție.

Red.: În acest context, ce caracterizează, sau mai bine-zis, ce trebuie să caracterizeze activitatea educativă din învățământul preșcolar?

S. Pușcașu: În atenția noastră trebuie să stea mult mai mult activitatea care se referă la conținutul educației copilului preșcolar. Sint multiple probleme care își așteaptă rezolvarea. Mă gândesc la îmbunătățirile care trebuie aduse programei învățământului preșcolar din punctul de vedere al unui cimp mai larg pe care să-l ofere această programă pentru dezvoltarea posibilităților intelectuale, morale și fizice ale copilului. În această privință sint multe de făcut și pe linia perfecționării cadrelor, a educatoarelor. Se manifestă în activitatea lor un oarecare fenomen de șablonizare și rigiditate. Constatăm deseori tendința de a introduce așa-numita lecție, de a transforma ceea ce, la acest nivel, trebuie să fie educație în instrucție pură.

A. Chircev: Într-adevăr, și după părerea mea la această vîrstă, procesul educațional nu se cuvine să anticipeze cerințele programei școlare. Este știut că sarcina grădiniței de copii nu constă atît în a instrui copilul cît, mai ales, în a-l forma, dezvolta și educa prin conținuturi și forme de activitate accesibile vârstei. Nu trebuie însă să uităm că forțarea ritmului dezvoltării prin conținuturi și forme de activitate pre-

În general, azi, sistemul de folosire a spațiului școlar rezidă în principiul: aceeași sală pentru aceeași clasă (contingent) de elevi și pentru toate disciplinele instructiv-educative. La fiecare început de an școlar se repartizează fiecărei clase de școlari o sală din edificiul respectiv. La intrare, elevii găsesc sălile goale, adică doar băncile, catedra, tabla neagră și foarte puțin altceva. Sint învățători, profesori care vin la lecții și cu ceva materiale, atît cît pot aduce, de cît dispun, cît pot folosi, iar la sfîrșit pornesc cu toate înapoi.

Cum se desfășoară lecția? Se știe că expunerea verbală este forma metodică dominantă. Și tot așa se știe că acest mod, oricît ar fi de informativ, rămîne ades tot abstract, plicticos, obositor, ineficient cel puțin pentru o parte din efectivul claselor. Există, neîndoios, și profesori care se silesc să-și sprijine lecțiile cu materiale concrete și cu ajutorul acestora să atragă și ultimul elev în procesul instructiv-formativ. Dar, în ciuda zelului lor, nici aceștia nu pot face prea mult, nu pot face totul, nu pot aduce întregul material necesar și nu pot folosi tehnologia contemporană, monitind și demonștrînd de fiecare dată aparatura și dispozitivele chiar cele mai reduse, decît consumînd din timpul didactic și întîlnind mereu obstacole mai mari sau mai mici. Apoi, cu aparatura contemporană în continuă îmbogățire și perfecționare, specializată pentru capitolele fiecărei discipline, nu e posibil să se umble așa de ușor să se permute nefecțat. Chiar cadrele didactice înzestrate cu spirit inventiv, întîlnind piedici, neavînd unde să-și instaleze

mijloacele metodice speciale, create pentru o anumită suită de lecții, se demobilizează. Apoi, însuși conținutul de cunoștințe, de priceperi, deprinderi pe care îl oferă fiecare disciplină a sporit și sporește continuu, necesitînd mijloace și tehnologie mereu noi. E fapt sigur că, în majoritate, cadrele didactice nu-s refractare la spiritul progresului reclamat pentru viața uzinelor vii care sint școlile unde lucrează. Este însă de necontestat că și elanul celor mai creatori este frînat de învechitul sistem al folosirii spațiului școlar. Se impune, deci, ca el să fie părăsit. Neîndoios că în vechile condiții ale învățămîntului, cînd totul se baza pe manual, pe vorbe, mai tîrziu și pe o tablă, sistemul: sala și clasa de elevi se preta foarte bine oferînd avantaje. În condițiile de azi și de mîine ale dezvoltării tuturor laturilor învățămîntului așezarea aceasta prezintă, categoric, anumite neajunsuri.

Sistemul care trebuie să-l ia locul nu poate fi altul decît cel indicat pe principiul: sala și disciplina didactică. Aplicînd acest principiu se schimbă fața fiecărei săli, i se schimbă dotarea, dîndu-i un mereu mai intens caracter instructiv-educativ, prin diferite mijloace, materiale (instrumente, aparate), tehnici, atrăgînd direct elevii în activități informative și formative. Sălile toate se transformă în laboratoare, în ateliere, în studii sau cabinete metodice, de cercetare, fără îndoială, potrivit cu specificul fiecărei discipline. Care sint profilul și structura organizatorică și funcțională a unei săli-studio, săli-laborator sau săli-atelier? Cum se pot înfățișa, spre exemplu,

Principiul: sala și disci

sălile în care se învață limba și literatura maternă sau alte limbi? Pe anumite porțiuni din pereți, imbrăcate, să zicem, în pinză de sac, ca și pe planșete, pe trepiede-arbori, se vor afla prinse în imagini desenate, schițate, pictate, fotografiate, ideile cardinale ale ciclurilor de lecții, ale lecțiilor la zi. Pe lîngă alte porțiuni, alăturate de pereți, se vor afla rafturi desfăcute pe care permanent se strîng în ordine, în mape legate (sau nu), materiale bibliografice, materiale de informații actuale, reviste, albume, culegeri de articole decupate, diferite lucrări ale elevilor și chiar instrumente. Într-un colț al sălii se pot afla măsuțe pe care să se așeze aparate fonetice (un magnetofon), aparate de proiectare ca: un epidiascop, un aspectomăț cu seturile de diapozitive, și chiar o instalație de filmat cu toate prizele electrice. Sala poate fi înzestrată cu picupuri sau cu instalațiile de tipul așa-numitor „laboratoare fonetice” utilizate pentru învățarea limbilor străine. Grafice clare prezentînd structurile gramaticale din morfologie și sintaxă se vor afla permanent sub ochii elevilor și la îndemîna lor. Din domeniul literaturii vor fi expuse în condiții de întuire, de informare, de gîndire, rînd pe rînd, portretele autorilor, o-

pere, reviste, manuscrise etc. O a fel de înfățișare a unei săli de învățămînt lingvistico-literar va să fie pera profesorilor care lucrează în a elevilor respectivi și a părinților acestora. Pe lîngă subvențiile de de administrație, pretutîndeni se tilnesc însă și oferte din afară, de întreprinderile socialiste de stat cooperatiste.

OPINII

Sălile de matematică vor avea racterul lor specific: pe rafturi, plșete, pinze, mese, vitrine mereu noite, corpuri geometrice, desene, mule, modele și în cîrînd, pe l' atîtea altele, chiar tipuri de calc toare etc.

Cabinetele de economie politică socialism, de istorie și geografie sociologie se cer echipate cu n materiale informative, concre toare, pe temeiul cărora să se jine formarea cunoștințelor, as țiiilor dintre acestea, stimulînd voltarea tuturor funcțiilor int

Vacanța

„A sosit vacanța!” Un popas scurt în fața celui alt urcuș: trimestrul al doilea. Zapada sau așteptarea ei, tradiționalele sărbători ale iernii, sau poate faptul că e prima din anul școlar, o fac cea mai așteptată dintre vacanțe. Asociem bucuriei elevilor, planurilor făurite de-a lungul unui trimestru, grija educatorilor și a forurilor în drept, totul gândit astfel încât bucuria să le fie deplină și planurile vacanței realizabile.

Aniversarea proclamării Republicii este marcată și în acest an de serbări, simpozioane și concursuri cu o tematică adecvată evenimentului, de vizite la muzee, monumente și locuri istorice. La Craiova, un grup de pionieri selecționați din 20 de școli vor adresa felicitări cu acest prilej Comitetului județean de partid, unor muncitori fruntași, unor conducători de instituții și cadre didactice.

Desfășurată între 23 decembrie 1971 și 5 ianuarie 1972, tradiționala serbare a pomului de iarnă va strânge în jurul ei mii de școlari ai țării. Numai fondurile sindicatelor și ale cooperativelor de consum și agricole pentru darurile ce vor fi înminate cu acest prilej se ridică la aproximativ 12 milioane lei.

10 500 de elevi își vor petrece vacanța în tabără. Mulți dintre ei, elevi ai școlilor sportive și liceelor cu program de educație fizică vor continua pregătirea sportivă în cele 13 tabere de iarnă amenajate pe ramuri de sport la Păltiniș, Călimănești, Posada, Covasna etc.

Președinit asociațiilor sportive din școlile generale și licee, responsabilii organizațiilor politico-ideologice și ai societăților literare și științifice ale elevilor — aproximativ 4 000 de școlari — participă în 6 tabere de instruire organizate de Comitetul Central U.T.C. în localitățile Gh. Gheorghiu-Dej, Săcele, Gheorghieni, Constanța, Caransebeș și Curtea de Argeș. Finaliștii competiției „Căluțul de fildeș”, precum și numeroși comandanți de unitate și pionieri din formațiile culturale-artistice sint oaspeții taberelor de la Bran, Cozia, Cimpulung Muscel, Săliște, Sibiu etc.

Pe cei rămași acasă îi așteaptă orașelele copiilor, teatrele, cinematografele, Palatul și Casele pionierilor.

Reținem în acest sens varietatea acțiunilor distractive organizate de Palatul pionierilor din București. Filmele („Mihai Viteazul”, „Al 6-lea continent”) alternează cu serile de teatru (Școala din Humulești, „Croitorul cel isteț”) și convorbirile pionierești. (Preștiul cetățeanului român peste hotare, Cincinalul e și al nostru). Sala de marmură a palatului va găzdui patru seri de-a rândul carnavalul „Fulgilor de nea”, „Miniroboșilor”, „Cutezătorilor” și „Bobocilor”. Pentru amatorii de sport, Clubul sportiv Cutezătorii organizează concursuri de tenis, șah, săniuțe și schi.

În cadrul festivalului filmului pentru elevi până la sfârșitul vacanței vor fi prezentate 94 de pelicule între care constatăm cu plăcere „Hamlet”, „Omul cu rișca”, „Facerea lumii”, „Hugo și Josefina”.

„N-a fost în zadar” de Alexandru Mirodan, „Electra” de Sofocle, comedia muzicală „Cinci săptămâni în balcon” de Ion Mustăț și M. Traian sint câteva dintre spectacolele cu care teatrul „Ion Creangă” își așteaptă spectatorii.

Ansamblul de păpuși și cel de marionete prezintă pentru cei mai mici la „Tândărică” un program variat. Remarcăm: „Ninagra și Aligru” și „Elefantul curios” de Nina Casian și „Cartea cu Apolodor” de Gelu Naum.

C. GÎRMACEA

LA PREȘCOLARI!

Probleme socio-pedagogice ale vârstei cîndorilor

re se soidează, așa după cum da-observații și ale cercetării o ates-fenomene de stagnare în procesul învătării resurselor copilului. Fără analiza, se observă în practica pre-școlară tendința de a-l suprasolicita pe copil. Pregătirea nu înseamnă, în acest caz, învățarea citire, scriere, calcul aritmetic fiindcă asta abia poate să-i intereseze pentru ce va trebui să facă, în timpul potrivit, în clasa I de învățământ general.

Problematika atît de complexă a vârstei preșcolare solicită neîndoie-liv pentru stabilirea soluțiilor optime, investigații științifice.

Este înconștient că fe-ropii preșcolare deschide un câmp pentru investigație în vederea soluțiilor de optimizare a activității școlare. Cercetarea nu

ROTUNDĂ

sub o formă brută datele în alte medii socio-culturale, sisteme și structuri sociale, și de la cele ale țării noastre, așa s-a procedat uneori în alte cazuri. Este să desfășurăm propriile noas-trucetări.

Andrescu: Ansamblul probleme-ilor educație trebuie să fie stabilit în științifice. Cerințele care se lează în legătură cu organizarea învățării educative pentru copiii pre-școlari nu au încă o fundamentare știin-țiguroasă. Ar fi necesară desfă-șurarea concomitentă a unor cercetări științifice la care să participe medici, psihologi, sociologi.

După cîte știm, comisia din București desfășoară tocmai lucrări de cercetări.

Andrescu: Comisia are în vedere desfășurarea unor studii privind condi-

nutul și metodele activităților educa-tive pentru copiii preșcolari, organizarea învățămîntului la acest nivel, perfecționarea educatoarelor. Dar aceste stu-dii sint abia în curs de elaborare.

Red.: Ce dificultăți practice stau în calea organizării învățămîntului preșco-lar?

A. Stoicea: Cea mai de seamă difi-cultate este aceea a spațiului necesar pentru cuprinderea tuturor copiilor de vîrstă preșcolară.

F. Bălașa: Ca și în celelalte compartimente ale sistemului nostru școlar, învățămîntul preșcolar a cunoscut în anii construcției socialismului o dez-voltare continuă. Numărul copiilor care frecventează grădinițele reprezintă astăzi, 44,6 la sută din efectivul total al copiilor de vîrstă preșcolară. Cu toată dezvoltarea înregistrată însă, se poate aprecia că, mai ales, în condițiile creș-terii demografice a populației preșco-lare, rețeaua grădinițelor și, îndeosebi, a grădinițelor din mediul urban, nu satisface cerințele actuale ale popu-lației.

S. Pușcașu: Necesitatea creșterii re-țelei instituțiilor preșcolare este de ne-contestat. În municipiul nostru nu am reușit să rezolvăm decît o parte din cererile părinților, ale mamelor care, în majoritate, sint angajate în produc-ție.

A. Stoicea: Ritmul cuprinderii co-piilor preșcolari în cîmine și grădinițe este și la sate foarte lent din cauza lipsei de spațiu, a numărului redus de unități și a capacității de cuprindere a acestora.

F. Bălașa: Această situație va fi re-mediată. Noi am făcut, la minister, împreună cu inspectoratele școlare județe-ne, un studiu privind situația actuală și de perspectivă a grădinițelor de co-pii pentru perioada 1971—1980. În pro-iectul planului de dezvoltare a învățămîntului preșcolar pentru perioada 1971—1975 se propune ca numărul co-

piilor ce urmează să fie cuprinși în grădinițe să realizeze o creștere de 206 500. Sporul acesta va fi realizat atît prin mărirea capacității grădinițelor existente, cît și prin înființarea de noi unități. Ca urmare, în anul 1975—1976, procentul de cuprindere a copiilor în grădinițe va fi de 64,5 la sută din totalul populației preșcolare.

S. Pușcașu: Am constatat și în mu-nicipiul nostru eforturile mari pe care le face statul pentru a construi noi uni-tăți. Avem prevederi însemnate de fon-duri la acest capitol pentru noul cincin-al. Noi intenționăm să mărim rețeaua cu aproape 16 000 de locuri. Chiar în toamna acestui an, Consiliul popular al municipiului București a recurs la mă-suri cu totul deosebite. Ca să mărim numărul de locuri, am amenajat gră-dinițe cu cîmin în unele spații de lo-cuit. Într-un bloc, de exemplu, toate apartamentele de pe o scară au fost destinate înființării unei grădinițe cu cîmin săptămînal.

A. Stoicea: Consider că toate foru-riile locale trebuie să fie antrenate și interesate în crearea condițiilor cores-punzătoare organizării grădinițelor de copii. În acest scop ar trebui să se des-fășoare și o mai largă activitate pro-pagandistică prin presă, radio, televi-ziune. În mediul sătesc se ridică pro-bleme deosebite, mai ales pe timpul verii. De aceea aș propune ca în timpul campaniilor agricole să se organizeze colonii pentru copiii ale căror mame sint angajate în activitățile agrare.

VICTOR OCTAVIAN

Materia didactică

ționale, cultivînd spiritul cercetător și inventivitate.

Materialele metodologice de ordin statistic, economico-metric, socio-metric, grafic, cartografic, organi-grame, ideograme luminate reflectînd dinamica logicii interne a fiecărei discipline, ca și atîtea alte tehnici instructiv-educative adecvate vor umple de viață și de spirit creator sălile respective, stimulînd și susci-țind puternic elevii.

Sălile de psihologie și pedagogie apar destinate să devină deosebit de interesante prin prezentarea datelor privind cunoașterea evoluției ființei psihofizice umane și formarea conștiinței acestora pe trepte cît mai înalte, utilizînd mijloace, metode, instrumente materiale de tip experi-mentalist, transformîndu-se în adevărate laboratoare unde elevii să cerceteze, să experimenteze, să demonstreze, să concludă laolaltă cu profesorii lor. Cu atît mai mult pen-tru discipline ca biologia, fizica, chi-mia, instrucția tehnică, aplicarea principiului nu poate fi nesocotită. Aici, ar trebui ca problema să fie rezolvată prin înființarea de labora-toare speciale (în multe școli — îndeosebi în școlile generale — aceas-tă problemă se cere rezolvată de ur-gență, căci aici totul se învață doar

prin vorbe sau doar cu creta pe tablă). Dacă însă în orice școală anumite săli vor fi destinate exclusiv învățării fizicii, chimiei etc., ele vor începe imediat să devină și labora-toare, chiar numai prin efortul cadrelor didactice, elevilor, părinților.

Principiul: sala și disciplina se cere aplicat și pentru clasele I—IV. Mă gîndesc, de pildă, la utilizarea bogatului material pentru învățarea scris-cititului creat de dr. Florica Bagdasar. Și încă la atîtea mijloace și aparate ce s-au inventat și la altele ce se vor inventa. Acestea toate trebuie să echi-peze în mod permanent, vizual, stimulativ, metodologic, sălile destinate elevilor de clasa I. La fel se cere echipe și sălile pen-tru clasele II, III și IV.

Ce piedici stau în calea aplicării acestui principiu? La drept vorbind, pentru un om de școală atașat ideii de eficiență a procesului instructiv-educativ, pentru un adevărat pedag-og nu poate stărui nici o piedică. Se confundă însă înțelegerea a ceea ce ar fi piedică (în plan obiectiv) cu ceea ce este inerție.

Care sint problemele ce trebuie rezolvate? Pentru unii constituie o problemă și faptul împărțirii sălilor pe clase de elevi. Desigur că e vorba de o falsă problemă, fiindcă chiar dacă școala ar dispune de mai puține săli, pot fi foarte bine uniți citiți-va educatori în aceeași sală, îndeosebi atunci cînd ei predau aceeași disciplină (ca și atunci cînd e vorba de discipline înrudite). Unii văd o problemă și în faptul că elevii ajung în situația de a se muta dintr-o sală în altă. Dinșii nu înțeleg că mișcarea convine tinerilor și că aceasta în-

seamnă și o prîmenire a spiritelor. Cu această neînțelegere se uită și de valoarea echipamentului instructiv-educativ, se uită de condițiile folo-sirii noii tehnologii didactice care ne-ar asigura o eficiență serioasă muncii. De ce să socotim o piedică faptul că, probabil, am consuma în plus cinci minute cu trecerea elevilor de la o sală la alta? Uităm cît de multe minute se pierd în cadrul vechiului sistem. Unii ridică problema că nu ar exista azi posibilitatea de înzestrare a sălilor spre a fi transfo-mate în studii, în laboratoare, în ateliere. Și aceasta e o falsă proble-mă. Cei care o invocă se gîndesc să le vină de la început totul de-a gata. Dacă destinăm pentru fiecare disciplină o anumită sală, cadrele didactice, elevii, părinții etc. se vor lua la întrecere ca, treptat-treptat, trimestru de trimestru, an de an, să procure, să confecționeze totul. Ca reală problemă poate fi considerată însă aceea a orarului școlar, în mă-sura în care ea implică poziția cadrelor. Dar oare poate fi socotită chiar ca insolubilă spre a răsturna sistemul? Practica va arăta că se schimbă și locul învățătorilor și pro-fesorilor în cadrul școlii. Dinșii vor rămîne cel mai mult timp în cadrul studiourilor, laboratoarelor, acolo așteptînd să vină elevii, după fiecare recreație.

Nu pare deci nimic de nerezolvat. Avem suficiente condiții ca să por-nim cu încredere la această mare mutație care deschide posibilitățile unei eficiențe sporite în munca șco-lară.

GHEORGHE T. DUMITRESCU

GRIGORE C. MOISIL:

„Profesorul care îl învață pe elev informatică, trebuie să înțeleagă ce e o limbă formală”

Red. Informatica, această deosebit de importantă știință a secolului nostru, devine din ce în ce mai mult obiect de studiu în învățământul superior și chiar mediu. Ce ne puteți spune, tovarășe profesor, în legătură cu predarea ei în școală?

Gr. C. Moisil: Nu știu dacă știți că din semestrul trecut eu m-am mutat de la Facultatea de matematici la Facultatea de filozofie. Iată de ce nu-ți pot spune nimic despre intențiile facultății de matematici, dar îți pot spune despre perspectivele învățământului informaticii în țara noastră.

E fără îndoială că așa cum înțelegem lucrurile în decembrie 1971, nu numai studenții facultății de matematici trebuie să învețe informatica (adică teoria prelucrării datelor în vederea programării, pentru ca un calculator electronic să execute această prelucrare), dar și foarte mulți studenți și elevi de liceu. Nu vorbesc de cei-

lalți oameni, de cei care sînt prea bătrîni ca să mai poată învăța, nici de cei care, deși mai tineri, sînt prea bătrîni ca să mai poată înțelege că e nevoie să învețe acest lucru, deși ar putea să-l învețe. Deci, ne vom ocupa numai de oamenii tineri.

Precum știți, Ministerul Învățămîntului face eforturi variate pentru introducerea informaticii în licee. Aceasta presupune că se vor face cursuri, de reciclare a profesorilor de matematici din licee pentru a-i face să poată preda elevilor această nouă disciplină.

Red.: Știm că astăzi calculatoarele sînt mult întrebunțate în gestiune și economie. N-ar fi posibil să reciclăm pe profesorii care predau științe economice ca și ei să predea informatica în licee sau măcar în liceele economice?

Gr. C. Moisil: Oricine poate învăța orice. Noi am introdus cursuri

de informatică pentru facultățile de istorie, de limba română și de limbi străine, de filozofie și de arte plastice și ne gîndim să o facem și pentru studenții mediciniști. Așadar, dacă profesorii de învățămînt mediu de limba română sau de științe economice, de muzică sau de istorie vor să se recicleze, aceasta o vor putea face învățînd toate lucrurile pe care e nevoie să le știi ca să poți preda informatica.

Red.: Care sînt aceste lucruri?

Gr. C. Moisil: În primul rînd, pentru a preda informatica, este nevoie să fi învățat să lucrezi abstract și formal.

Red.: Vă rog să vă explicați concret și... mai puțin „formal”!

Gr. C. Moisil: Într-adevăr, uneori, în loc de a-i spune cuiva că a învățat „pe dinafară”—ceea ce e o expresie insultătoare—i se spune că a învățat formal. Faptul că cuvîntul „formal” e un cuvînt politicos care înseamnă „vorbești fără să fi înțeles” nu mă împiedică să-l întrebunțez în înțelesul său nemetaforic. „Formal” e ceea ce se referă la formă. De exemplu, logica formală este studiul gîndirii, cînd ne referim numai la forma judecăților și nu la conținutul lor. Matematica este o știință formală, fiindcă atunci cînd îl înveți pe copil că $2+3=5$, ceea ce el trebuie să rețină nu e că: 2 bănci + 3 bănci = 5 bănci, nici că: 2 palme + 3 palme = 5 palme, nici că: 2 bile + 3 bile = 5 bile, ci că 2, care e număr abstract, adunat cu 3, care e număr abstract, dă un număr abstract: 5. Bineînțeles, pentru a ajunge să înțeleagă că $2+3=5$, profesorul care îl învață pe copil de la vîrsta de 4—5 ani pînă la universitate, trebuie să ducă o muncă

pedagogică pe care n-are rost s-o descriu aici și în care frazele 2 creioane + 3 creioane = 5 creioane și altele au un loc bine determinat. Dar profesorul care îl învață că $2+3=5$, el trebuie să știe că 2, 3, 5 sînt numere abstracte, că „+” este o operație abstractă care nu e caracterizată decît prin proprietățile sale.

Profesorul trebuie să înțeleagă lucrurile pe care le explică mai bine decît elevul căruia i le explică. Iată de ce profesorul care îl învață pe elev informatica trebuie să înțeleagă ce e o limbă formală, deoarece limbile de programare automată, al cărui studiu formează obiectul informaticii: FORTRAN, ALGOL, PL/1 sînt limbi formale. Calculatorul nu „înțelege” decît limbile formale.

Red.: Așadar dumneavoastră credeți că un profesor de fizică sau de sport poate preda informatica dacă a înțeles ce e o limbă formală?

Gr. C. Moisil: Sînt cu totul de acord cu dumneata. Dar să nu uităm că elevul de liceu nu va învăța informatica de dragul ei, ci ca să o aplice. Această aplicare a informaticii se va face la probleme concrete. Precum știți, calculatorul se întrebunțează pentru rezolvarea problemelor de proiectare inginerescă, de planificare economică și multe altele. Dacă îl pregătesc pe elevul de liceu să știe informatica e pentru a-l face apt să gîndească modern problemele de care se va ocupa mai tîrziu, fie în universitate, fie în cazul cînd trece, direct, cum se zice „în producție”. Dar pentru a putea întrebunța calculatorul la studiul problemelor concrete, omul e obligat să învețe să gîndească, exact și abstract.

STELA PREDESCU

Transferul unor noțiuni și probleme matematice

din liceu
la școala generală

Problema modernizării învățămîntului matematic a fixat ideea, unanim acceptată, că introducerea conceptelor fundamentale — conceptul de mulțime, bunăoară — a noțiunilor moderne cu care operează în prezent matematica trebuie făcută începînd cu clasele mici ale școlii generale. Deși baza studiului matematic în clasele I—X rămîne formarea deprinderilor de calcul, se asigură astfel obținerea unor idei unitare despre noțiunile predate.

Introducerea mai din vreme a unor noțiuni din capitole ale matematicii care, actualmente, se predau în ultimele clase ale liceului, ar evita apariția uneori prea bruscă a acestor capitole în procesul de învățămînt. Este vorba, deci, de un transfer de noțiuni către clasele mici, noțiuni care nu ridică probleme de asimilare și care ar facilita predarea în mod mai explicit a unor capitole ale matematicii în clasele mari.

Nu este nevoie să mai subliniez importanța care se acordă astăzi conceptului de probabilitate. Introducerea lui în programa de liceu e edificatoare în această privință. Definiția clasică a probabilității — numărul de cazuri favorabile raportat la cel al cazurilor posibile — poate fi dată însă încă în clasa a V-a. Dacă în această clasă (sau mai devreme) s-au făcut operațiile cu mulțimi, atunci, rămînînd în cadrul evenimentelor egal posibile, putem demonstra, pe exemple, principalele proprietăți ale probabilităților, conținînd cu regula înmulțirii lor în cazul evenimentelor independente etc.

La reluarea calculului probabilităților, în clasele mari, putem evidenția inconsistența definiției clasice în cazul evenimentelor care nu sînt egal posibile.

În favoarea transferului de noțiuni de care vorbeam la început se pot aduce, în unele cazuri, argumente în plus. Se știe că nu orice rezultat matematic are aplicabilitate directă în practică. Uneori, legătura cu practica se face prin intermediul altor științe, alteleori nu există — încă! —

această legătură. Noțiunile matematice ale școlii generale, rezultatele obținute aici, beneficiază de aplicabilitate practică directă. Uneori, aplicațiile care se fac nu se ridică la înălțimea rezultatelor obținute, sau nu fac din aceste rezultate poartă deschisă spre alte domenii.

Reprezentarea grafică a funcției liniare este folosită la trasarea mersului trenurilor sau la rezolvarea grafică a sistemelor de 2 ecuații cu 2 necunoscute. Cu puține noțiuni care ar mai trebui introduse, acest rezultat cîștigat poate fi folosit cu succes la rezolvarea grafică a unor probleme simple de programare liniară. De acest capitol al programării matematice beneficiază în prezent numai elevii de liceu. Problemele interesante și de stringentă actualitate întîlnite aici îndeamnă chiar la predarea, în ultimele clase ale școlii generale, a algoritmului simplex (în cazul în care nu i se demonstrează teoretic mecanismul). În sprijinul acestei afirmații vin nu numai posibilitatea rezolvării unor probleme de mare importanță practică, dar și caracteristicile acestui algoritm: 1) este simplu, calculele utilizînd numai operațiile aritmetice fundamentale, iar schema finală a ecuațiilor, așa cum se prezintă la sfîrșitul aplicării, este o schemă canonică pe care se pot citi direct rezultatele în ordinea în care au fost obținute, 2) este universal, adică aplicabil atît problemelor generale, cît și celor speciale (problema transporturilor, de exemplu).

S-ar putea spune, că eliberînd programa de liceu de unele probleme, o aglomerăm pe cea din școala generală, dar nu este așa. Noțiunile sumare de calculul probabilităților și de programare liniară (eventual și altele) nu trebuie să formeze neapărat subiectul unor capitole noi în manualele claselor I—X, ci le putem introduce ca aplicații la sfîrșitul unor capitole existente, în locul altora, mai puțin utile.

M. TRIFU

Pallady

Natură moartă cu mînușă

A apărut

în supliment la revista noastră broșura:

PROGRAMELE

concursului de admitere în liceu
pentru anul școlar 1972-1973

Broșura poate fi procurată de la toate debitele și centrele de difuzare a presei
Sînt pregătite pentru tipar „Programele examenului de bacalaureat” — sesiunile anului 1972

Multe s-au schimbat de acum treizeci și trei de ani, de la premiara „Jocului de-a vacanța”. A dispărut autorul, sensibilul și fermecătorul Mihail Sebastian, a murit V. Maximilian, extraordinarul interpret al lui Bogoiu. S-au risipit actori, s-au destrămat așezări. Dar mai presus de orice — în teatru — s-au transformat structura și receptivitatea publicului. Ne-am modificat, bineînțeles, și noi care atît de puțin ne recunoaștem în entuziasm ostentativ, aproape provocator, consemnat în prima noastră cronică la spectacol...

Dacă piesa lui Sebastian are astăzi un ton ușor desuet, atunci ar fi putut purta semnătura oricărui autor de succes din celebra „école de Paris”. Adică semnătura lui Marcel Achard, a lui Claude André Pugeat, a lui Bernard Zimmer.

Tema piesei își păstrează în largă măsură interesul: punerea vacanței „în paranteză” a fost rareori speculată cu mai multă fantezie și cu mai discret lirism. Pentru Sebastian și, mai ales, pentru eroii lui „concediul de odihnă” este posibilitatea unei evadări în vis, adică în poezie. Autorul „Orașului cu salcîmi” refuză demonstrația logică și soluțiile grave. Replica lui se insinuează în suflute și creează pe nesimțite un climat de farmec și de „bien être”.

Excelentă, scenografia lui I. Popescu Udriște, scenografie discretă, cu elemente de permanență și cu altele ușor vetuste,

așa cum le cereau textul și montarea regizorală.

Direcția de scenă a lui Mihai Berechet se cuvine, la rîndul ei, fără reticențe, lăudată. Iată un regizor care nu confundă meseria lui cu exhibiționismul, care valorifică texte și interpreți, care nu se simte obligat să depășească nici limitele piesei, nici pe acelea ale bunului simț.

Am observat, firește, în spectacolul de premieră unele stîngăcii datorate emoției actoricești, unele monotonii (în actul III, îndeosebi) care proveneau din oboseala repetițiilor, dar ne-a fost ușor să le imaginăm dispărute în serile următoare. Mihai Berechet are pasiunea finisajului, o pasiune din ce în ce mai rară în era improvizaiilor, a „scălbăielii pretențioase și a triumfurilor dinainte organizate în piesă...”.

Succesul premierei s-a datorat însă celor doi interpreți principali: Radu Beligan (Ștefan Valeriu) a jucat liniștea și calitatea personajului, cu obișnuita sa măiestrie, cu o autoritate care nu avea nevoie de sublinieri, cu un simț sigur și discret al nuanțelor. Radu Beligan are arta umorului delicat și tehnica emoțiilor filtrate. Cu atît mai grea a fost misiunea tinerei și înzestratei sale partener; să spunem că Valeria Seciu a reușit ar fi prea puțin. Scenele în doi care constituie axa piesei erau astfel jucate, încît spectatorul imparțial se vedea nevoit să mute —

la fiecare replică de pe o frunte pe alta — cununa.

În rolurile cu osebire comice, Draga Olteanu și Marian Hudac au știut să joace cu măsură și cu finețe stilul buf reclamat de text. Simona Bondoc și Didona Popescu au creionat cu umor personaje episodice, iar Gh. Visu ne-a permis să-l așteptăm — după un frumos debut — într-un rol de confirmare. Alt tînăr actor, Mihai Niculescu (tînăr din cei cu succese înregistrate) ni s-a părut neașteptat de bun în rolul cu totul secundar al mecanicului. „Maiorul” lui C. Dinulescu, în schimb, nu ne-a surprins; pentru un actor experimentat, un asemenea rol este o jucărie și o treaptă. Am rămas dimpotrivă dezamăgiți de tot ceea ce excelentul Matei Alexandru a putut să rateze în generosul rol al Domnului Bogoiu. Personajul lui Sebastian are poezie. Matei Alexandru l-a zugrăvit plat și prozaic. Efectele lui de umor erau prea groase — cele de emoție, insipide. N-a intrat în pielea personajului și personajul s-a răzbunat pe el. Mergeți totuși să vedeți „Jocul de-a vacanța”. Aveți prilejul să constatați că există spectacole care, pe lângă plăcerea de a fi văzute, oferă din cînd în cînd și deliciul ascultării.

Timpul a trecut necruțător peste destule elemente ale piesei, dar a păstrat întregului un iz de dulce amărăciune.

N. CARANDINO

„Dascălia-i o chemare”

Aș fi dorit ca emisiunea literară de vinerea trecută să fie ascultată de toți dascălii școlilor noastre și, cu deosebire, de cei tineri. Aș fi dorit ca în acea după-amiază fiecare profesor sau învățător, fiecare dintre cei ce slujesc școala, să audă rostit, cu nobilă modestie și vibrantă emoție, crezul profesional al unui devoțat și credincios pedagog.

La 70 de ani ai săi, cărora lumea universitară și intelectuală le-a închinat de curînd un sincer și binemeritat omagiu, profesorul Liviu Rusu a dedicat școlii, căreia i-a dăruit întreaga sa viață, o concesiune de credință de rară și profundă înunță etică.

„Dascălia nu-i o profesie ca oricare alta — spunea profesorul Rusu. Dascălia-i o chemare. Este ceva deosebit de toate profesiile, de toate domeniile de activitate. Ceva de care nu se poate apuca oricine, pe care nu oricine o poate deprinde și învăța. Mai ales învăța. Dascălia nu se învață așa cum înveți o meserie oarecare. Ea este o chemare, un har, ceva dat, o însușire cu care te naști. Numai cine are această chemare, cine iubește cu patimă și pasiune școala, cine se poate dedica pînă la uitarea de sine modelării, educării și formării copilului, tînărului aflat pe băncile școlii, numai acela se poate numi dascăl, numai acela poate intra într-o sală de curs”.

De-a lungul a 70 de ani, profesorul Rusu a fost credincios acestui crez. Mărturisirile pe care le-a făcut în emisiunea amintită mai sus — puține și fragmentare pentru cîte ne-ar fi putut face — ni l-au dezvăluit, înții de toate, ca pe un mare pedagog, ca pe un pasionat iubitor al școlii, ca pe un prieten al tineretului.

Cel ce a elaborat o seamă de importante studii de filozofie și etică, de teorie și critică literară, de pedagogie și psihologie („Essai sur la création artistique, contribution à une esthétique dynamique”, „Le sens de l'existence dans la poésie populaire roumaine”, lucrări cu care și-a luat doctoratul la Paris, și „Selecția copiilor doctoi”, „Aptitudinea tehnică și inteligența practică”, „Problema orientării profesionale”, „Estetica poeziei lirice” și altele) este în același timp și, poate, așa cum singur o mărturisește, în primul rînd dascălul care a știut întotdeauna să caute și să găsească la tinerii săi studenți sau elevi filonul de aur ce trebuie descoperit și valorificat, a știut să și-i apropie pe fiecare, să-i înțeleagă. Pentru a-l putea cunoaște ca dascăl, aș fi dorit ca emisiunea literară închinată profesorului septuagenar Liviu Rusu, să fie ascultată de toți profesorii noștri.

MONICA VERDEȘ

Decolarea

Arareori vom întîlni o operă de debut fără imperfecțiuni, și ca atare într-o astfel de operă ar trebui să ne intereseze mai puțin unitatea operei, realizarea ei în totalitate, cît mai ales sclipirile de talent susceptibile de a deveni, în lucrările viitoare, calități dominante.

Din această perspectivă filmul „Decolarea”, care prilejuiește debutul regizoral al lui Timotei Ursu, ne aruncă într-o stare de derută, deoarece arată un regizor stăpîn pe meserie, matur, din păcate o maturitate doar perfecționabilă dar lipsită de perspectiva unui salt valoric surprinzător. Pentru siguranța meseriei cu care își aureolează debutul, Timotei Ursu merită stimă și prețuire, cu atît mai mult cu cît a abordat un subiect din realitatea noastră contemporană, ceea ce presupune un act de temeritate. Dar temeritatea nu i-a fost dublată și de exigența față de substanța scenariului, care-i aparține lui Constantin Stoiciu.

„Decolarea” este al treilea scenariu de film artistic al lui C. Stoiciu, într-o durată aproximativ scurtă, ceea ce demonstrează o intenție de profesionalizare într-ale scenariisticii. Acest al treilea scenariu reia problematica ce-

lor anterioare cu tînărul care se află în momentul confruntării cu viața. Scenariștii are predilecție pentru tinerii furioși, — în cazul de față un tînăr absolut al unei școli de aviație — cei care nu vor să se împace cu integrarea nepăsătoare în viață. Ca idee mai generală, problema tinereții care contestă ceea ce este mentalitate retrogradă, suficiență sau rea-credință este o atitudine demnă și constituie germenele unei conștiințe umane capabilă de fapte frumoase. Numai că această atitudine de refuz a ceea ce este nociv în viață, în existența omenească nu trebuie să se limiteze doar la negare, ci trebuie să fie dublată de setea de cunoaștere a vieții, de dorința de înțelegere a cauzelor care generează în om plajonarea și ratarea.

Ce contestă în definitiv eroul filmului „Decolarea”, tînărul absolut șef de promoție Paul Bentu? Și întrebarea cea mai îndreptățită este aceea dacă acest tînăr are o conștiință integră capabilă de protest și apoi de înțelegere a vieții. Iar dacă excludem din datele lui intenția contestatară ne aflăm în fața unei existențe prozaice, cu idealuri mic-burgheze, adusă pe ecran spre a i se da o lecție de ceea ce

înseamnă puterea sacrificiului în viață. Scopul acestei lecții se risipește însă în desert atîta timp cît eroul nu dovedește o conștiință aptă să ajungă la întrebări și îndoieli și în ultimă instanță la vinovăție.

Existau în „Decolarea” premisele unui film curajos de atitudine — în care s-ar fi putut debata problema integrării tinerilor în societatea noastră socialistă — ratate însă de un anume oportunism care a devitalizat personajele și a făcut loc schematismului și evazionismului. Și regretul este cu atît mai mare cu cît întîlnim în film un dialog destul de firesc, expresii cu putere de caracterizare și efortul regizorului de a sluji cu maximă profesionalitate ceea ce i s-a oferit. Se remarcă o grijă pentru coerența povestirii dublată de filmări în mișcare, fapt care apropie filmul de firescul vieții. De asemenea, un cuvînt de laudă se cuvine regizorului și pentru felul în care a știut să dirijeze jocul actorilor surprinzător de degajat din care se detașează prin sensibilitate și nuanțare Liviu Ciulei și Monica Ghiușă.

STERE GULEA

Pe podium, elevii

Sub cupola Ateneului a avut loc joia trecută un concert simfonic al orchestrei de elevi a Liceului de muzică nr. 1 din București condusă de Constantin Petrovici. Programul, echilibrat alcătuit, a debutat cu „Sarabanda, giga și badinerie” de A. Corelli, lucrare ce pune serioase probleme de interpretare chiar și unui ansamblu profesionist. Respectîndu-se stilul și maniera de interpretare pregnant preclasică s-a realizat un Corelli amplu, strălucitor. Elevul Vasile Mocioac a interpretat remarcabil cunoscutul concert pentru clarinet și orchestră în Mi bemol major de Kramer; am fi preferat în partea a doua o sonoritate mai scăzută, continuul forte utilizat de solist a stîrbit mult din poezia părții lente. Dificilul concert în mi minor pentru vioară și orchestră de Mendelssohn Bartholdy, interpretat cu un ton cald, frumos vibrat și cu o bună trăsătură de arcuș de Sabina Coleasa, a fost revelația serii. Urmind cursul

de orchestră al profesorului Constantin Petrovici elevii orchestranți sau viitori soliști nu au decît de cîștigat o valoroasă tehnică de orchestră, dăruită cu generozitate de un foarte înzestrat dirijor și un pedagog experimentat.

La numai două zile după acest prim concert, Liceul de muzică nr. 1 (cînd oare își va găsi un nume?) s-a prezentat din nou în fața publicului, de data aceasta la sala mică a Palatului cu „Orchestra de cameră” condusă de foarte tînărul dirijor Nicolae Racu, a cărui evoluție a oscilat de la piesă la piesă. Uvertura „Alcesta” de G. W. Gluck programată pentru început nu ni s-a părut inspirat introdusă în programul serii. Concertul pentru violoncel și orchestră de L. Boccherini interpretat de elevul Șerban Nichifor ne-a relevat un foarte înzestrat muzician dispunînd de o remarcabilă tehnică instrumentală, o emisie a sunetului egală pe toată lungimea arcușului; rezol-

vînd pînă în cele mai mici amănunte frazările și numeroasele pasaje tehnice dificile. Păcat că orchestra acompaniatoare nu l-a ajutat suficient pe solist, nu i-a creat un mediu propice cîntării „ad libitum”, comode. În concertul de Mozart, K. V. 466, eleva Lidia Lozovski ne-a creat impresia unei foarte înzestrate pianiste, cu un tușeu fin și o serioasă afinitate cu stilul mozartian. În încheierea programului, orchestra de corzi a interpretat Passacaglia de Haendel și menuete și dansuri de Franz Schubert pe care le-am fi dorit intonate mai puțin belicos.

STELIAN PIHULEAC

P. S. De ce programele de sală continuă să apără atît de laconice, oare eventualii auditori din afara școlii nu pot cunoaște la clasa cărui profesor este desăvîrșită pregătirea muzicală a elevului de pe podium, sau anul de studiu în care se află?

EXPOZIȚII

la „Ateneul tineretului”

Ateneul tineretului de pe Aleea Alexandru, găzduiește în sălile sale pînă la sfîrșitul acestei luni, expoziția tînărului pictor Dan Bota. Aflat la prima sa confruntare cu publicul Dan Bota solicită atenția dezbătînd o deosebită sensibilitate și forță plastică, o natură înclinată spre lirism, o indiscutabilă stăpînire a meșteșugului.

Caracterizate prin vigoarea și spontaneitatea tușei, cele 26 de tablouri expuse încearcă, și reușesc de cele mai multe ori, să prezinte o pluralitate de soluții plastice și interpretări ale realității. Ele se impun nu numai prin bogăția cromatică ci și prin capacitatea de transfigurare poetică, prin receptivitatea față de ceea ce este nou în fenomenul artistic contemporan. Notabile în această privință sînt lucrările „Cor de copii”, „Peisaj de toamnă”, „Reverie”, „Îndrăgostit de muzică”, ciclul „Flori” și altele.

Deschisă într-un cadru de mare afinență a tinerilor, expoziția oferă în aceste zile de vacanță elevilor ce poposesc acolo momente de delectare estetică și spirituală.

M. CONSTANTIN

la Rîmnicu-Sărat

Am poposit de curînd, la Rîmnicu Sărat, într-o interesantă Expoziție de pictură și pirogravură, deschisă în localul Casei de cultură din localitate de către profesorii Laurențiu Cristea și Constantin Popescu. Exponatele dovedeau nu numai talent, gust și rafinement în arta distribuției culorii, dar și o sinceră pasiune în redarea noului, a vieții și naturii contemporane. Insoțitorul meu, Eusebiu Simionovici, directorul Casei de cultură, a ființat să-mi facă prezentarea expoziției nu atît pentru frumusețea și calitatea tablourilor expuse cît pentru a reliefa pasiunea și munca autorilor, membri ai cercului de artă plastică, adevărați protagoniști ai unei întregi pleiade de artiști amatori, mai toți elevi ai liceului și școlilor generale din localitate. Așa am luat cunoștință de eforturile profesorului Laurențiu Cristea, de a populariza arta pirogravurii și de activitatea cercului de artă plastică a elevilor din Rîmnicu Sărat. Deși s-au scurs doar cîțiva ani de la crearea sa, cercul are o adevărată istorie, presărată cu multe realizări, fiind animat de cele mai frumoase și nobile năzuințe de afirmare a talentului tinerilor sale vîrstare. Și succesele nu sînt de neglijat. Unii dintre foștii săi membri au reușit să intre la liceele de artă plastică din Ploiești și Buzău, alții au participat în mod permanent la expozițiile orașului, rîmînd fidele pasiunii și dragostei pentru artă și frumos.

GELCU MAKSTOVICI

Abordarea realității din perspectiva științei sau a filozofiei ne permite să constatăm dincolo de diferențierea infinită a lumii, existența unor „trăsături de unire” care leagă aspectele cele mai diverse ale universului într-un tot unitar. Așa cum scria Engels „întreaga natură accesibilă nouă formează un sistem coerent de corpuri, înțelegând aici prin corpuri toate existențele materiale, de la astru și până la atom...” („Dialectica naturii”, Ed. pol., București, 1966, p. 55).

Teoria filozofică marxistă — interpretând lumea consecvent de pe pozițiile dialectice materialiste — își întemeiază teza despre caracterul de sistem coerent al lumii pe conceperea mișcării ca mod fundamental de existență a materiei. Ea (mișcarea) reprezintă acel „cadru” care asigură evoluția materiei, constituirea acesteia în sisteme tot mai complexe.

Mișcarea și interacțiunea — pe care materialismul dialectic le concepe ca o unitate organică — duc la diversificarea infinită a materiei. La ființarea ei în forma unor unități relativ stabile. Dacă mișcarea imprimă materiei un caracter *continuu*, de procesualitate neîntreruptă, interacțiunea duce la apariția unor formațiuni materiale încheiate care, prin relativa lor autonomie, imprimă lumii un caracter *discontinuu*, ea prezentându-se ca o infinitate de obiecte cu determinări calitative ireductibile. Proprietatea materiei de a se constitui în procesul mișcării în diverse formațiuni relativ stabile reprezintă esența *structuralității* recunoscută, alături de mișcare, spațiu și timp, ca însușire fundamentală a existenței. Aceasta înseamnă că aspectele concrete ale materiei își datoresc existența tocmai interacțiunilor, conexiunilor și, în consecință, esența lor nu poate fi dezbătută decât prin prisma acestora. Dialectica modernă și, în special,

STRUCTURALITATE, STRUCTURĂ, SISTEM

gândirea dialectică marxistă, înlătură vechea imagine despre obiecte ca unități omogene și nediferențiate, considerându-le organizări complexe de loturi (variabile) aflate în raporturi determinate și care pun în evidență însușiri și funcții specifice.

Interpretarea realității ca fiind constituită din formațiuni complexe, ireductibile la elementele lor consti-

și element se realizează mai nuanțat cu ajutorul cuplului de categorii *sistem* și *subsistem*.

Delimitarea sistemului în ambianță se realizează, deci, în virtutea legăturilor dintre elemente, natura acestora servind drept criterii de clasificare a sistemelor. Cea mai largă clasificare a sistemelor corespunde împărțirii lor în *sisteme sumative*

CONSULTAȚIE

tutive, corespunde întru totul gândirii științifice contemporane care face din ideea despre „obiecte-sistem” un principiu metodologic fundamental, prin sistem înțelegându-se la modul cel mai general „un ansamblu de elemente aflate în interacțiune” (L. Bertalanffy „Problems of life”). Noțiunea de sistem desemnează, deci, o grupare relativ delimitată de elemente oarecare. Practic, însă, delimitarea dintre sistem și element este aproximativă, relativă. Ceea ce într-un plan de referință poate fi considerat sistem (de exemplu atomul în raport cu nucleul atomic, electronii), într-un alt plan apare ca element (atomul raportat la moleculă). Surprinderea acestei limite mobile dintre sisteme

(conglomerat) și *sisteme integrale*. Sistemele sumative reprezintă totalități de elemente a căror alăturare sau coexistență nu duce la apariția unor însușiri calitative noi la nivelul sistemului. În cadrul unui astfel de sistem, elementele componente își păstrează autonomia, conturul și individualitatea proprie, însușirile lor specifice nefiind afectate cu nimic de cuprinderea lor în totalitatea dată. Insușirile sistemului sumativ derivă din simpla însumare a însușirilor elementelor componente, ceea ce face ca acest tip de sistem să fie caracterizat printr-un grad redus de autonomie în raport cu părțile.

Spre deosebire de acestea, sistemele *integrale* sau holosistemele (holos = întreg, în limba greacă) se caracterizează prin prezența la nivelul totalității a unor însușiri calitative noi, ireductibile la proprietățile elementelor componente, dar care derivă din interacțiunea acestora din urmă. În consecință, sistemele integrale se manifestă ca niște unități funcționale autonome, delimitarea lor de mediu ambiant și stabilitatea în raport cu variațiile externe fiind mult mai pronunțate.

Insușirea emergenței (capacitatea sistemului de a manifesta însușiri noi ireductibile la calitățile părților), proprie sistemelor integrale, duce la o scădere a autonomiei elementelor în raport cu sistemul, la o dependență mai mare a lor față de sisteme și, corespunzător, la o accentuare a autonomiei sistemului în raport cu elementele sale constitutive. Deși în relațiile lor cu exteriorul, sistemele integrale posedă o delimitare mai pregnantă, autonomia lor nu poate fi socotită, totuși, absolută. Neexistând în mod izolat, interacționând permanent cu alte sisteme, fiecare sistem poate fi cuprins și subordonat ca element al unui sistem mai complex. Aceasta imprimă lumii o organizare ierarhică.

Rezultă din cele de mai sus că geneza integralității — ca expresie a caracterului organizat al lumii — nu trebuie căutată într-o cauză exterioară sistemului, ci în însăși interacțiunea elementelor sale. Tocmai relațiile de interdependență ce se stabilesc între componentele unui sistem fac din simpla totalitate integrală și relativ autonomă. Totodată, elementele sistemului capătă o anumită semnificație în cadrul totalității date numai datorită relațiilor în care sunt implicate.

În descifrarea rolului relațiilor în constituirea totalităților organizate, un loc important revine conceptului de *structură*. Deși literatura filozofică și de specialitate conține un număr foarte mare de definiții ale acestei noțiuni, se poate afirma că ele converg spre înțelegerea structurii ca ansamblu relațiilor pe baza cărora se construiește totalitatea, ca ansamblu relațiilor inerente sistemului. Se poate spune că structura reprezintă o entitate de tip eminamente relațional, accentul căzând „pe ideea de relație, prin care fiecare termen nu se mai definește în sine, ci numai prin funcția pe care o contractează față de altul și pe ideea de subordonare organică a părților în întreg” (S. Alexandrescu, în vol.

„Teoria literaturii” de R. Wellek, A. Worm, E.L.U., 1967, p. 189).

Astfel înțeleasă, structura nu se identifică cu sistemul, ea reprezentând *conținutul relativ stabil, invariant* al sistemului care determină manifestarea acestuia ca ceva distinct, în raport cu ceea ce-l înconjoară, deși este supus unor permanente transformări.

Fiind o determinare fundamentală a sistemului fără de care acesta nu ființează ca atare, rezultă că structura este o dimensiune obiectivă a realității însăși care se regăsește într-o suită ierarhică de sisteme. Analiza fenomenului social realizată de Marx evidențiază faptul că el considera structura ca o determinare fundamentală a realității sociale. Sistemul social este conceput de Marx ca un tot organic tocmai datorită *relațiilor* obiective ce se stabilesc între diferitele sale laturi. „În producția materială — scria Marx în prefața la „Contribuțiunile la critica economiei politice” — oamenii intră în raporturi determinate, în raporturi de producție, care corespund unei anumite trepte de dezvoltare a forțelor materiale de producție economică a societății, baza reală pe care se ridică suprastructura juridică și politică și careia îi corespund anumite forme de conștiință socială”.

În strinsă legătură cu precizarea conținutului noțiunii de *structură*, s-a conturat și o nouă metodă de abordare a fenomenelor — *metoda structurală* — a cărei cerință fundamentală constă în „situarea în obiect” și abstragerea de la cauza care l-a generat și de variațiile posibile ale lui în viitor. Obiectul, privit astfel, ca un sistem relativ autonom trebuie să-și dezvăluie calitățile și funcțiile prin raportarea elementelor din care este constituit. Ca atare, metoda structurală pornește în studierea obiectului de la interpretarea lui ca un sistem complex, definibil prin relațiile pe care le conține. De pe această platformă analiza structurală procedeză la o continuă segmentare a totalității prin descompuneri succesive de la nivelele cele mai înalte până la unități de același tip cu scopul de a depista și examina atît relațiile existente între acestea, cît și între ele și întreg. Dar această abordare „secvențială” a fenomenelor sau delimitarea unităților prin diviziuni succesive nu reprezintă în cadrul analizei structurale o operație în sine, o simplă inventariere a elementelor, ci doar o premisă necesară în vederea elaborării unor scheme de relații posibile în care aceste unități pot fi cuprinse. Astfel, unitățile obținute sînt inserate în raporturi de opoziție (de regulă, binară), apelîndu-se frecvent la procedee abstracte — matematice sau logico-matematice. Pe această cale se ajunge în cele din urmă la depistarea unor caracteristici invariante, la care poate fi redusă totalitatea investigată și care explică ființarea și funcționarea ei, în condițiile variației elementelor.

Insistînd pe cerința situării în obiect și abstragerii de la trăirile subiectului, apelînd la procedee raționale de descriere care resping intuiția, metoda structurală introduce o anumită rigoare în cercetarea fenomenelor, chiar și a celor studiate de științele umanistice.

Reclamînd „situarea în obiect”, metoda analizei structurale delimitază și opune uneori ireconciliabil sincronia și diacronia. Ceea ce interesează este starea de fapt, actuală, a sistemului, așa cum rezultă ea din corelația elementelor. Or, aceasta implică abstragerea de la dinamica sistemului, de la devenirea lui. Dar o cunoaștere veritabilă nu se poate mulțumi doar cu înregistrarea profilului static al fenomenelor și cu descrierea „închisă”, fie ea și formalizată a raporturilor lor interne. Logica desfășurării ei (a cunoașterii) obligă inevitabil la dezvăluirea determinărilor cauzale a faptelor, ceea ce nu se poate obține decât situîndu-ne în planul diacroniei, adică studiînd fenomenul prin prisma devenirii sale. Abordarea totalităților prin sincronia elementelor pare să limiteze sfera de aplicabilitate a procedeelelor analizei structurale în special la sisteme care comportă un grad foarte pronunțat de stabilitate. Tocmai de aceea metoda structurală nu se poate substitui metodei dialectice, care, privind fenomenele în mișcare lor și respingînd ideea despre o structură fără evoluție, precum și cea despre o evoluție fără suport (structură), se dovedește mult mai cuprinzătoare și eficientă.

EL. GOLU

Cît durează ora de curs

(Urmare din pag. 1)

torul său, pe care-l întâlnește întîmplător, ca de-o indicație indiscutabilă, ca de un semn de circulație fără a cărui respectare drumul nu mai este posibil. Asta înseamnă că învățătorul nu e învățător numai în școală, încetînd să-și exercite profesiunea în restul timpului. Profesiunea de învățător se deosebește de altele și prin caracterul continuu al exercitării ei.

Dar ora de curs nu durează numai o oră și din alte pricini. Timpul pe care învățătorul îl afectează *pregătirii* acestei ore este practic infinit. În acest sens învățătorul este un soldat mobilizat în permanență.

Sînt oameni care cred că vacanța de vară a învățătorului e, vai, prea lungă. Și în aparență lucrurile așa stau. Dar în esență un adevărat învățător transformă totdeauna această vacanță în condiție a nivelului orei sale de curs. Să-i lăsăm învățătorului, acela ce merită spor de odihnă și alte sporuri, ca un muncitor de înaltă calificare ce lucrează în condiții toxice, să-i lăsăm învățătorului vreme destulă pentru ora sa de curs ce nu durează o oră, ci mult mai mult. Să ne aducem aminte de marii învățători ai acestui neam, de aceia care au cultivat limba română și dragostea de țară în inimile locuitorilor acestui pămînt și să înțelegem că ora lor de curs a durat cît viața lor. Cînd a sunat de

recreație, adică atunci cînd clopotele spunea că ora de curs s-a terminat, ochii uimiți ai copiilor acestui neam au observat că nu ora se terminase, ci viața, și că nu suna un clopoteț, ci bătea un clopot.

România de azi, România conștiinței și a echității, are nevoie de mari învățători, de învățători care să aleagă totdeauna sacrificiul de sine ca unică soluție în slujirea devotată a tuturor. Avem nevoie de învățători — de învățători limpezi și vajnici, de învățători demni și inteligenți, avem nevoie de învățători comuniști, avem nevoie de învățători netracasați de treburi care nu-i privesc și la care nu se pricepe avem nevoie de învățători — oameni politici, avem nevoie de învățători a căror viață să fie o tulburătoare oră de curs. A avea nevoie însă înseamnă a avea și grijă ca ei să fie priviți mereu ca oameni în misiune și nu ca niște bieți purtători de cataloage.

Avem nevoie de învățători, și pentru asta — așa cum s-a subliniat deseori — autoritatea lor morală trebuie cultivată, timpul lor liber trebuie respectat; căci ora lor de curs nu durează numai o oră.

Și nu uitați: în clasă nu e oricine, în fața acestui învățător, ci chiar copiii noștri, într-adevăr copiii noștri, copiii noștri, ai celor care, uneori, credem că învățătorul are prea mult timp liber.

Ora de curs, cea adevărată, e fără sfîrșit.

DESPRE GENERAȚII (II)

Există părinți și copii. Există copii răi care nu fac bucurie părinților, după cum există și părinți răi care nu fac bucurie copiilor. Există o dragoste filială de care părinții trebuie să se bucure după cum există și o dragoste paternă, în folosul copiilor. A nu ține seama de existența celor două „părți” înseamnă a ignora realitatea.

În societatea noastră — se scrie despre părinții răi cu copiii lor (mici), despre copiii (mari) răi cu părinții lor bătrâni. Se scapă din vedere să se scrie despre bătrânii răi cu copiii lor, la fel cum nu se scrie despre copiii (mici) răi cu părinții lor.

De mai mulți ani se duce o campanie împotriva părinților răi. Criteriul de descoperire a acestor părinți este comportamentul copiilor. Când se constată abateri grave la copii, și aceste constatări, din nefericire sînt destul de frecvente, imediat se caută și se judecă părinții — relațiile dintre mamă și tată, atitudinea acestora față de copii — deși o microstatistică a situației familiilor unui grup de copii de la o școală de corecție semnala rezultate contrare acestei optici. De obicei, se consideră că nu există copii răi, ci numai părinți răi. Acest principiu, care nu poate fi contestat decât poate în litera lui, aplicat mecanic, nu duce la rezultate, cel puțin cit timp nu se știe exact prin ce se caracterizează părinții răi. Statistica amintită mai sus arată că o mare parte dintre părinții nefericiților copii din școala de corecție, erau părinți „buni” — adică nu erau nici despărțiți, nici în ceartă, nici indiferenți față de copii. Totuși, copiii deveniseră „răi”, ajungînd la școala de corecție. În fața acestei situații se nasc mai multe întrebări, pe care le raportăm, firește, numai la condițiile societății noastre: Nu cumva există destul de multe cazuri cînd educația copilului alunecă în direcții nedorite, în pofida efortului părinților? Și în acest caz nu cumva există și alți factori răspunzători în afara părinților? Nu cumva relațiile dintre părinți și copii cunosc asemenea coordonate, încît rolul părinților este forțat micșorat? Și, în sfîrșit, nu cumva influențele din afara familiei, proprii societății noastre, precumpănesc față de influența familiei?

Problema principală, de natură a ne ajuta în înțelegerea evoluției relației dintre părinți și copii, este problema **locului copilului în familie**. Desigur, fiecare membru al familiei are un loc al său, vrem să spunem niște coordonate ale existenței și activității lui, loc despre care se discută destul de mult în ultimul timp: Ce elemente noi caracterizează locul mamei și al soției în familie, ce obligații (mai ales obligații) are tatăl. Se discută prea puțin, sau, mai exact spus, se simplifică enorm chestiunile care se referă la locul copilului.

Ce este, la urma urmelor, copilul într-o familie?

Punîndu-ne această întrebare, constatăm imediat că este greu a găsi un răspuns satisfăcător în afara zonei afective. Bucuria de a crește copii, dragostea cu care îi înconjurăm este singurul element recunoscut al locului copilului în familie. Nu încapem îndoială, acest element este esențial, necesar, vital, profund omenesc. Dar el este insuficient, în condițiile unui tot mai puternic colorit social pe care îl îmbracă existența copilului, chiar în cadrul familiei. Este oare o noutate acest colorit social pentru a-l remarca în chip deosebit, sau devine necesar a-l sublinia din alte motive și anume din cauza schimbărilor fundamentale petrecute în viața familiei în societatea socialistă?

În această privință trebuie să amintim cîteva adevăruri sociologice de care trebuie să ținem neapărat seama. În societățile bazate pe principiul proprietății particulare, al acumulării nelimitate de avere, copilul a fost și este crescut ca un „moștenitor” al averii. Coordonatele creșterii și formării copilului sînt adaptate urmării acestui scop. Copilul este pregătit, pe cît cu putință, să poată prelua și continua activitatea părinților. Prezența „moșteni-

rii” devine astfel unul dintre factorii majori ai determinării locului copilului în familie, în ciuda marilor probleme pe care le ridică în practică, probleme de care marea literatură universală este plină. Deși factorul **moștenire** dezvoltă la copil multe trăsături negative, ca lenea, cupiditatea, egoismul ș.a., el rămîne totuși un factor impulsivant și creator de scop, ceea ce este principal pentru a îndulci relațiile părinți-copii.

În societatea socialistă acest factor nu mai există. Chiar dacă se mai poate vorbi despre transmiterea unor bunuri personale, „moștenirea” ca factor al continuității generațiilor și al pregătirii copiilor nu mai poate fi luat în considerare.

Pe alt plan, copiii erau atrași, solicitați, utilizați încă din perioada adolescenței spre muncă, spre activitatea care asigură menținerea și mărirea moștenirii. Iar dacă ne gîndim la marea masă de mici proprietari, din țara noastră, care au fost țărani, nu putem să ignorăm utilizarea sistematică, devenită tradițională, a copiilor la muncile agricole și la creșterea vitelor. Fenomenul acesta a fost așa de generalizat, încît el face parte integrantă din istoria gospodăriei țărănești din România. În condițiile specifice modului de viață al țărănimii, utilizarea de timpuriu a copiilor la rezolvarea unor sarcini ale gospodăriei a avut consecințe pozitive din punct de vedere educativ. Copilul a fost crescut în mentalitatea muncii, de a participa la efortul general al familiei pentru asigurarea existenței ei. Energia, atracția pentru muncă și disprețul față de lenevie și inerție, simțul responsabilității, dezvoltat de la o vîrstă fragedă erau laturile pozitive pe care le-a impulsivat stilul de viață rural noilor generații, ușurînd, îndulcind — pe fondul unor trăsături de caracter prolice — relațiile dintre părinți și copii. Să subliniem încă o caracteristică a acestor generații — chiar dacă ea nu poate fi apreciată întru totul ca fiind „pozitivă” — deoarece ea este tocmai aceea care lipsește cel mai mult generației actuale: o anume austeritate, o călire cu greutate, o maturizare mai rapidă, o atitudine mai rațională față de marile probleme ale vieții. Țărănimă devenind în epoca modernă din ce în ce mai diferențiată, firește că simțul de proprietate și-a pus pecetea pe „conștiința” noilor generații, în funcție de proporțiile proprietății și implicat ale „moștenirii”.

El bine, toate acestea aparțin trecutului. Noua generație s-a dezvoltat și se dezvoltă în condițiile altor coordonate, ale altor impulsuri, sub alte influențe. În absența moștenirii, aspirația, firească din toate punctele de vedere, se îndreaptă către altceva. Acest altceva este locul în angrenajul social, în producție, în viața obștească. Acest loc nu este predestinat nimănui în chip direct, el trebuie ocupat pe baza unei competiții. Școala, examenele, concursurile, talentul, creația — sînt modalități de reprezentare a locurilor către care se aspiră. Acest complicat mecanism social, complicat nu atât prin complexitatea sa, cît prin scara de masă la care se desfășoară pune tinerei generații probleme a căror rezolvare nu mai depinde de părinți decît în foarte mică măsură. Faptul se reflectă și în legămîntul pionierilor, unde se invocă datorile copiilor față de societate.

Noua generație nu mai are legături sociale vitale cu vechea generație, societatea preluînd sarcinile majore ale realizării tineretului. Această creștere a independenței noii generații față de cea veche, a copiilor față de părinți este un fenomen obiectiv, provenit din procesul de continuă socializare a familiei, a expansiunii relațiilor dintre membrii ei în cadrul general al relațiilor sociale. De aceea, problema care se pune și care se cere a fi rezolvată este facilitarea și perfecționarea procesului de integrare a tineretului, a noii generații în relațiile sociale.

În privința sentimentelor, ele se găsesc acolo unde sînt și interesele.

N. COPOIU

Pallady

Muntele Saint Victorie Alai

In dezbaterile conferințelor

de dări de seamă și alegeri sindicale:

PERFECTIONAREA PROFESIONALĂ

Adunările generale, ca și conferințele pentru dări de seamă și alegeri sindicale din acest an, s-au desfășurat într-o atmosferă de puternică efervescentă politică și de entuziasm și elan creator al întregului popor, pentru traducerea în viață a Directivelor Congresului al X-lea, a Programului P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice și a Hofăririlor Congresului U.G.S.R. Dezbaterile purtate la nivelul grupelor sindicale din școlile din comuna Nușfalău din județul Sălaj, din comuna Băița din județul Hunedoara, din orașele Craiova, Tulcea, Giurgiu, ale comitetelor de secție și ale comitetelor organizațiilor sindicale din învățămînt din județele Constanța, Iași și Timiș, ca și din sectorul I din Capitală, au avut în centrul lor probleme legate de perfecționarea profesională, de temeinica pregătire politico-ideologică a cadrelor didactice, de organizarea eficientă a muncii pentru ridicarea calității ei, de întărirea ordinii și disciplinei în școală.

La Conferința Comitetului sindicatului din învățămînt din municipiul Constanța, de exemplu, s-a dezbătut modul în care comitetul sindicatului a reușit să-și orienteze activitatea pentru a contribui la buna pregătire politico-ideologică a tuturor membrilor de sindicat din școlile municipiului, la realizarea unei eficiențe îndrumări a organizațiilor sindicale, astfel încît acestea să asigure mobilizarea cadrelor didactice pentru ridicarea calității învățămîntului, precum și organizarea unor acțiuni cultural-educative și social-obștești, în scopul largirii orizontului cultural al membrilor de sindicat. Birourile grupelor sindicale de la liceele nr. 1 și 2, de la școlile generale nr. 4, 5, 29 și 30 au organizat numeroase acțiuni pentru perfecționarea profesională a cadrelor didactice: dezbateri în cadrul comisiilor metodice privind aplicarea în predare a tehnologiei moderne, numeroase schimburi de experiență și întâlniri cu profesori universitari și cu cercetători.

O mare parte dintre cei care au luat cuvîntul, printre care Otto Bigu de la Casa corpului didactic, Dumitru Diaconescu de la Liceul nr. 2 și Constantin Boiangiu de la Școala generală nr. 7, au făcut propuneri care au fost cuprinse și în proiectul de hotărîri: alcătuirea unei tematici pentru reciclarea cadrelor didactice, organizarea unei secții sindicale la Simpozionul „Educația pentru muncă productivă”, întocmirea unui

studiu privind curba de sarcini a fiecărui cadru didactic în școală.

În cadrul discuțiilor purtate la Conferința comitetului organizației sindicale din unitățile de învățămînt ale sectorului 1 din Capitală s-a arătat că birourile grupelor sindicale din școli, periodic instruite de comitetul de sector, au fost îndrumate să se preocupe de continua perfecționare a măiestriei pedagogice pentru îmbunătățirea muncii de instruire și educare a elevilor. În acest scop, fiecare membru al comitetului sindicatului a avut ca sarcină îndrumarea și coordonarea activității desfășurate în școală. În ședințele de birou și de comitet s-au prezentat informări asupra constatărilor făcute și s-au stabilit măsuri în vederea îmbunătățirii activității sindicale în viitor.

S-au remarcat birourile grupelor sindicale de la școlile generale nr. 11, 4, de la liceele „C. A. Rosetti”, „Mihail Sadoveanu”, de la Liceul nr. 32 din București, care au inițiat consultații cu tema: „Metodologia alcătuirii lucrărilor de grad”, au organizat în școli colțuri metodice la care au fost expuse pentru consultare cele mai bune lucrări de grad, precum și un bogat material bibliografic.

Preocuparea grupelor sindicale de a populariza Documentele de partid, și problemele actuale dezbătute în presă, legate de caracteristicile dezvoltării etapei în care ne aflăm s-au concretizat în organizarea unor întâlniri cu activiștii de partid și de stat, precum și prin publicarea la „Colțul nouțărilor” din școli a celor 25 de întrebări și răspunsuri apărute în presă despre cîincinalul 1971-1975. În același scop s-a organizat întîlnirea cu tovarășa Elena Ioniță, cercetător principal la Muzeul de istorie al P.C.R., care a evocat glorioasele zile ale lui Februarie 1933.

Sub semnul unei înalte exigențe și combativități s-au desfășurat discuțiile referitoare la activitatea dusă de birourile grupelor sindicale de la grădinițele nr.12.50 și de la grădinița întreprinderii „13 Decembrie”, din sector, unde a existat o atmosferă neprincipială de muncă.

La încheierea dezbaterilor, tovarășa Sofia Pușcașu, membră a Comitetului Uniunii sindicatelor din învățămînt, știință și cultură, s-a referit la îndatoririle ce revin grupelor sindicale din școli ca prin forme și metode de muncă adecvate să contribuie la traducerea în viață a politicii partidului și statului nostru.

V. APOSTOL

Evocările unui interlocutor în vîrstă, azi, de 102 ani

Profesor de geografie — în două secole — la liceele din Buzău și Cimpulung-Muscel și la „Dimitrie Cantemir” din Capitală, autor de manuale și pedagogul a aproape cincizeci de promoții de elevi, interlocutorul nostru beneficiază încă de o sănătate deplină, ceea ce îi asigură capacitatea intelectuală și mobilitatea fizică să urmărească desfășurarea vieții contemporane.

— Amintirea celui dintii învățător al meu? Iată, să suflu puțin în praful vremii care s-a așternut peste deceniile încălecate de când aveam vreo opt, nouă ani, căci pe vremea mea copiii erau trimiși tirziu la școală, și-apoi să vi-l aduc aici, printre noi — ne răspunde, fără ezitare, venerabilul amfitrion.

...La Burdușanii Mici, în Ialomița, unde am văzut lumina zilei la 2 iunie 1869, am început să învăț buchiile, în anul 1878, când România își dobîndea Independența cu care, după cum vedeți, e de-un leat știința mea întru ale scrisului și cititului.

Dascăl de început, într-o singură încăpere a Primăriei din satul Găița, învecinat celui natal, mi-a fost un cioban, nu tocmit de familia mea, ci de obștea satului, pentru toți copiii, laolaltă. Da, un cioban, un anume Lipitoran, venit cu oile la iarnă, tocmai din Transilvania. Îi revăd și acum, cu ochii minții mele, după mai bine de nouăzeci de ani, coșocul lung, căciula miștoasă și bita noduroasă, pe care o proptea pe după ușă. Era un om voinic, cu niște mustăți cit vrabia. Încăperea în care ne adunam avea trei bănci pentru noi, copiii, și o ladă mare pentru dumnealui, învățătorul.

Cum a lucrat cu noi, nu aș mai putea lămuri acum, dar știu bine că după o iarnă de trudă în care nu am fost cruțați nici de nuia, nici de osînda genuinchilor goi pe boabe de porumb sau coceni, cu toți copiii citi eram atunci la învățătorul nostru am aflat taina buchiilor, atît la scris, cit și la citit, stăpînindu-ne apoi pe tot restul vieții, cititul și socotitul.

Dar o dată cu primăvara a dispărut ciobanul, plecat cu turma lui de mioare; abia în toamnă ne-a venit un alt învățător, despre care am auzit că era învățător de-adevărat și că făcuse, tocmai la București, o școală anume. Imi sună și acum în urechi vorbele oamenilor care pome-neau cu respect despre „domnul nostru”, că era dintre absolvenții Școlii normale, trimis anume de Prefectura de la Căldrași la noi în sat.

Dintre profesorii mei de mai tirziu, două figuri, deopotrivă, și-au aflat loc de frunte, în conștiința mea: Băduleșteanu, care ne preda latina la Seminarul Nifon din București și savantul Grigore Tocilescu, de la Universitate. Modul cum explicau, ținuta lor pedagogică, sufletul de adîncă omenie, de profundă înțelegere pentru fiecare dintre elevi, dintre studenți, prestigiul lor prin care se făceau, deopotrivă, respectați din dragoste, toate mă fac să-i păstrez și azi, cînd îi analizez, prin picla deasă a timpului scurs, cu experiența mea de pedagog, drept înaintea tuturor oamenilor pe care i-am cunoscut în lunga mea viață, să le port recunoștință pentru clipele de înălțare pe care mi le-au hărăzit la acea vîrstă a viselor de aur...

Profesorul Dimitrie Nitzulescu se oprește o clipă din povestii...

— Ei, acum să tot fii elev; eu consider că e fericire. Iar student, e de-a dreptul o situație. Am vizitat unele așezămînte școlare, cu prilejul centenarului lor și mi-am putut da seama de interesul statului, de zestrea acelor școli, de condițiile create elevilor și cadrelor didactice. Așa bătrîn cum sînt, am simțit că mă înaripez și am trăit clipe de fericită înălțare, căci eu consider că școala rămîne marele factor al existenței și progresului unui popor. Poarta spre drumul muncii, fără de care viața noastră, a oamenilor, n-ar mai fi viață...

Ascultîndu-l pe venerabilul interlocutor, mi-am dat seama că investigînd făclii nestinse ale trecutului, este el însuși o făclie ce-și află locul în galeria de onoare a școlii românești.

La mulți ani și bătrînețe luminoasă, venerabile profesor!

V. FIBOIU

B R E V I A R

Comunicare științifică de interes internațional

ANNALS OF OPHTHALMOLOGY, care apar la Chicago, publică în numărul din octombrie a. c. un studiu al prof. dr. Petre Vancea privind o nouă concepție asupra tratamentului miopiei progresive, problemă în care oculistul român a comunicat rezultatele cercetărilor sale la Congresul Societății Franceze de Oftalmologie, ținut în mai 1970 la Paris. Comunicarea a stîrnit un viu interes, fiindcă noua concepție oferă o soluție terapeutică într-o boală oculară în care tratamentele de pînă acum nu opreau evoluția miopiei și apariția complicațiilor.

Miopia progresivă este o boală aparte, diferențiindu-se de miopia simplă prin intervenția unor determinanți genetici care produc abiotrofia colagenului extraretinian, extensibilitatea exagerată a sclerotice și o insuficiență circulatorie relativă. Ca urmare, se produc o serie de leziuni degenerative corioretiene cu scăderea progresivă a vederii și apariția diverselor complicații dintre care cea mai de temut este dezlipirea de retină.

Aceste leziuni sînt influențate pozitiv de extractul total de ochi — E.T.O. — produs românesc original, care cunoaște o largă răspîndire în lumea întreagă. Rezultatele obținute cu acest medicament sînt cu atît mai bune cu cit tratamentul este instituit la începutul bolii.

Președintele Academiei Române — membru al unui juriu UNESCO

Președintele Academiei Republicii Socialiste România, acad. Miron Nicolescu, a fost desemnat de către directorul general UNESCO, René Maheu, ca membru al noului juriu pentru acordarea „Premiului internațional Kalinga”, pe care această organizație îl atribuie anual celor ce s-au distins în opera de răspîndire a cunoștințelor tehnico-științifice.

S-a deschis Biblioteca română din New York

În baza înțelegerii româno-americane, semnată la 3 august 1969 la București, de curînd, s-a inaugurat Biblioteca română din New York. Situată în centrul metropolei americane (în apropierea sediului O.N.U.), Biblioteca ro-

mână dispune și de o sală de conferințe, audiții, concerte, proiecții de filme etc. Aici vor fi organizate diferite manifestări menite să facă cunoscute publicului interesat variate aspecte ale dezvoltării economice și social-culturale ale României de azi. Director al noului așezămînt este criticul de artă Dan Grigorescu, autor a numeroase studii asupra artei și literaturii din S.U.A., traducător din beletristica americană.

Lucrări românești traduse în Franța

Prestigiul de care se bucură cartea științifică românească în Franța este demonstrat, printre altele, și de faptul că la una din cele mai mari librării din Paris s-a deschis un raion permanent cu lucrări românești de știință și tehnică, ce cuprinde lucrări valoroase elaborate de specialiști români. O ultimă apariție editorială se bucură aici de un deosebit succes; este vorba de volumul „Fundamentele cibernetice ale activității nervoase”, apărută în prestigioasa editură L'Expansion scientifique française, de Edmond Nicolau și C. Bălăceanu. Cunoscutul cibernetician, prof. univ. dr. ing. Edmond Nicolau, este autorul unor lucrări de cibernetică apărute în țară și peste hotare, la Moscova, Sofia, Bologna etc.

În lucrarea amintită — rod al unei îndelungate colaborări — autorii abordează dintr-un punct de vedere origin., funcționarea sistemului nervos. În prefața semnată de cunoscutul om de știință, prof. univ. dr. Gabriel Mazars, de la Colegiul de medicină al spitalelor din Paris, se arată meritele autorilor români în elaborarea acestei lucrări. Autorii „ne-au rezervat privilegiul publicării în franceză a acestei cărți remarcabile; nu posedăm încă, în limba noastră, o lucrare care să depășească cadrul de vulgarizare a ciberneticii și cu recunoștință profităm de munca amicilor români care fac accesibilă tuturor neurologilor și psihiatrilor modul de gîndire cibernetic”.

Un Robinson Crusoe inedit

Celebrul Robinson Crusoe se află la București! Nu, nu în carne și oase, ci în postura inedită de protagonist într-un film de lung metraj aflat în lucru pe platourile miniaturale ale Studioului „Animafilm”. Va fi primul lung-metraj românesc de desene animate — circa 90 de minute — original atît prin in-

terpretarea modernă a subiectului, cit și prin aducerea la zi a unor întâmplări din textul clasic.

Realizatorul acestui film, regizorul și scenaristul Victor Antonescu, este cunoscut publicului european datorită mai ales seriei de filme de desene animate, turnate anul trecut pentru firma pariziană E.D.I.C., după fabulele lui La Fontaine.

Produs de „Animafilm” în colaborare cu „Corona Cinematografică” din Roma și „International Film Enterprise”, filmul va putea fi vizionat anul viitor pe ecranele multor țări ale lumii.

Dicționare istorice românești

La scurt interval după apariția „Istoriei României în date” — care urmează să fie editată în 1972 și într-o versiune în limba engleză: „Chronological History of Romania” — Editura Enciclopedică Română a scos de sub tipar primul dintr-o serie de dicționare istorice destinate atît specialiștilor, cit și marelui public.

Acest prim „Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova” prezintă, în forma specifică lucrărilor lexicografice, datele esențiale despre pătura conducătoare în cele două state medievale românești, înlesnind o mai detaliată cunoaștere a istoriei lor politice în secolele XIV—XVII. Pentru istoria culturii vechi românești lucrarea prezintă un interes deosebit, aducînd noi date și despre viața și dregătoriile ocupate de vestii croniciari ca: Grigore Ureche, Miron Costin, stolnicul Constantin Cantacuzino, Radu Popescu, Nicolae Costin.

„Jurnal de călătorie”

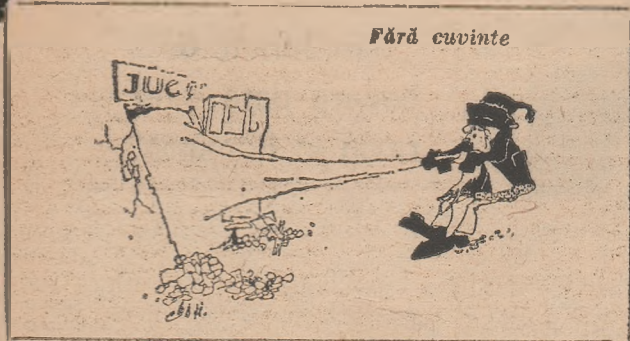
Personalitatea marcantă a vieții științifice din România, dr. doc. Constantin C. Giurescu, profesor la Universitatea din București, este, de cinci decenii, o autoritate în domeniul istoriei poporului român. Bibliografia scrierilor sale, începînd din 1919 și pînă azi, cuprinde peste 300 de titluri.

Invitat de cercuri universitare din S.U.A., Anglia, Franța și alte țări, C. C. Giurescu a ținut, între 1968—1970, cicluri de conferințe în legătură cu istoria poporului român, la 10 universități americane, în centrele universitare Londra și Oxford, la Sorbona etc. Impresiile pe care le-a cules cu acest prilej au fost însemnate de autor în volumul recent editat sub titlul „Jurnal de călătorie”.

Luchian

Colindătorii

Umor școlar

La întoarcerea de la școală, un copil îi povestește tatălui:

— Astăzi, ne-a dat să găsim cel mai mic număr comun.

— Ei nu mai spune! — miră tatăl. E posibil să nu-l fi găsit nici acum? De când eu elev îl tot căutam.

— Îți place la școală? — întreabă mama pe neșor, după prima zi de cursuri.

— Da, dar se pierde prea mult timp între creații.

— Nu crezi că tatăl

tău te-ar putea ajuta puțin când îți faci temele? îl întreabă profesorul de matematici pe un elev.

— Nu mai vrea, răspunde copilul. S-a supărat că i-ai dat doi la problema de ieri.

În timp ce învățătorul explica o regulă de gramatică, leneșul clasei îl oprește:

— Nu-i așa!

— Cum se poate să mă contrazici, sint de doi ani învățător și știu mai bine decât tine.

— Iar eu repet de cinci ani clasa, așa că mă puteți crede.

Căprița... sare peste cal

...: se poartă „căprița”. Anul trecut, a fost în doi ani, „moda” era pentru „Adam și Eva lui”. Anul acesta strămoșii bibliici au reintrat la naftalină; în schimb, „căprița” e prezentă în tramvaie, autobuze, troleibuze.

Voiniceii de-o șchioapă — de obicei, doi cite doi — răcnesc pe toate tonurile „Ța, Ța, Ța, căpriță Ța”, agrementând refrenul cu strofe de inspirație ad-hoc, care și prin vulgaritate, și prin multe alte elemente, indică „autori” adulți. O mostră: „Iese capra-n față zdup / Imbrăcată-n mini-jup” (fonetica e transcrisă cu strictete).

În fiecare an, în preajma sărbătorilor de iarnă, copilași de vîrste diferite se dedau la acest gen de... „urări”. Tradiția și folclorul n-au nimic comun cu scandaloasa vulgaritate

a textelor. La sfîrșitul fiecărui răcnet, denumit pentru circumstanță cîntec, copiii circulă printre pasageri cu căciulița în mîna... Penibil.

Ce s-ar putea face?... De pildă, profesorii, n-ar putea să se sesizeze de absențele care apar — curioasă maladie — întotdeauna în preajma sărbătorilor de iarnă? Și, sesizîndu-se, n-ar putea face unele vizite la domiciliu pentru a vorbi și cu părinții și cu copiii? Eventual, punîndu-i pe unii în fața celorlalți? Totodată, aceiași profesori, n-ar putea explica elevilor ce deosebire este între frumusețea unor tradiții autentice și înjosirea lor?

Poate că atunci „căprița” și-ar păstra farmecul de tradiție orală populară și n-ar mai sări peste cal...

B. K.

Umor străin

O agenție engleză de turism a făcut următoarea recomandare, în vederea unei excursii pe care o organizase: „Clima pe insula Sfînta Elena este ideală iarna. Napoleon a rămas pe insula noastră pînă la moarte”.

În vitrina unei librării din orașul scoțian Aberdeen era expus următorul afiș:

„Înainte de a pleca în concediul de vară, cumpărați cărțile pe care intenționați să le dăruiți de Anul Nou prietenilor dv. În felul acesta le puteți citi mai întîi dv.”

Se spunea că odată, pe cînd Voltaire se afla într-o societate aleasă, începînd să-l laude pe naturalistul german Albrecht von Haller, unul dintre auditori l-ar fi apostrofat:

— Mi se pare ciudat că-l lăudați atît tocmai pe Haller, care are o părere exact contrară despre dumneavoastră! — E foarte posibil, răspunde cu sarcasm Voltaire, cu siguranță că amîndoi ne înșelăm.

George Bernard Shaw, primind următoarea invitație, redactată în termenii uzuali ai vremii: „Lady R.S.

este acasă joi între orele 5 și 6”, adaugă pe colțul invitației: „Și dl. G.B. Shaw, de asemenea”.

G.K. Chesterton și Bernard Shaw, deși erau buni amici, se tachinau adesea. Shaw era înalt și slab, iar Chesterton era scund și gras.

Se zice că într-o zi Chesterton îi spuse lui Shaw:

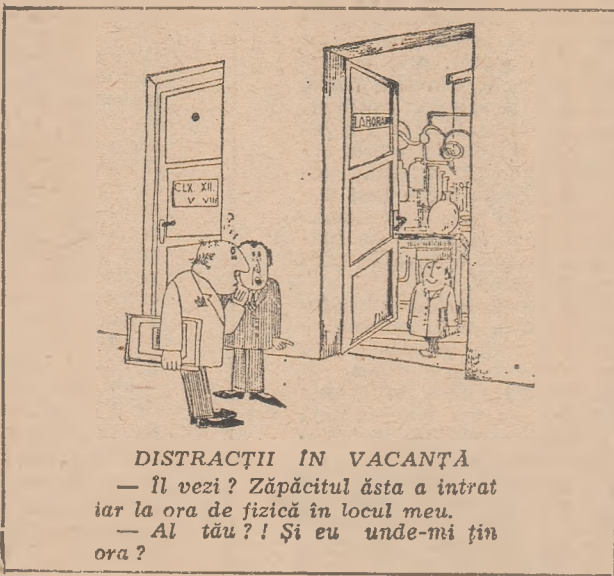
— Cine te vede pe tine crede că în Anglia bîntuie foamea.

— Ai dreptate, răspunde dramaturgul, dar dacă te vede și pe tine se lămurește imediat cine a produs-o.

Se spune că scriitorul american William Faulkner considera că cel mai frumos compliment pe care l-a primit în viață a fost din partea unui scoțian cînd i-a declarat:

— Mi-a plăcut atît de mult ultima duminică carte că era gata, gata s-o cumpăr.

DISTRACȚII ÎN VACANȚĂ
— Il vezi? Zăpăcitul ăsta a intrat iar la ora de fizică în locul meu.
— Al tău?! Și eu unde-mi țin ora?

DICȚIONAR

Abac. Îl pui la priză și zici că ai aparatură modernă.

Bacalaureat. Ce felicitări de anul nou? Fleacuri! La bacalaureat să te ții telefoane...

Bancă. Stranie piesă arheologică prin care viitoarele muzee pedagogice vor dovedi încă o dată lumii cum îi tortura învățămîntul școlastic pe elevi.

Cerc. Adunare de profesori care se plictisesc reciproc la un înalt nivel științific. Sau „macină mai iute moară”.

Comunicare științifică. Arta de a decupa și asambla paragrafele din diferite lucrări științifice.

Dezbinare. Profesoara de chimie a zis despre profesoara de geografie, care a spus despre profesorul de istorie care a zis despre... Și invers.

Dosar. Pentru el se cer probe și observații de la comisiile de bacalaureat. Cu ele se umple. Se face gres, gros de tot. Se adună multe dosare. Se pun unele peste altele. Se încuie într-un dulap la... centru și acolo se pînă la anul, cînd vine altă calaureat și se string alte dosare și se pun unul peste altul. Drăguț, nu?

Grad. Las' să mai simtă și profesorii cum se transpiră la un examen.

Inspecție. Ghici, cine vine la cîină?

Mașină. Dacă e de învățat, o dinamită pentru școala tradițională.

Meditație. Modalitate de a reflecta cu ajutorul căreia mulți profesori au descoperit o substanțială și suplimentară sursă de venituri.

Naturalețe. N-o căutați în emisiunile radio pentru copii.

Pasager. „Vă rugăm să binevoiti a dispune transferarea profesorului Popescu de la Școala generală din comuna Atîrnații din Deal la Școala din comuna Atîrnații din Vale. Aveți vă rog în vedere că în anul școlar trecut, profesorul Popescu a funcționat în comuna Afumați și ne exprimăm speranța că în anul școlar viitor veți dispune transferarea sa în comuna...”

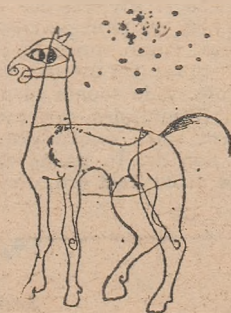
Perpendicularitate. E formidabilă! Folosiți cu încredere. Produce icter șefilor care se pasionează după coloana vertebrală de plasticină.

Rest. Cuvintele din dicționarul limbii române rămase neexplicate în această rubrică și pe care le vom defini treptat în numerele festive ce vor apare de Anul Nou pînă la finele anului 3897.

Sesiune (științifică). Invazie de referate.

Zănie. Elev cu personalitate. Dar lasă că avem noi grijă să-i treacă.

O. COLILIA

V. O.

Salata din picioare de scaune

Ce-ați zice dacă v-aș spune că am cunoscut o sticlă de lampă care vorbea ireproșabil hotentota, patagoneza și greaca veche, iubea o vadră de gaz, purta două redingote albastre și s-a sinucis din motive independente de voința ei? Absurd, nu? Nu vă promit să lămuresc chestia ceva mai jos fiindcă n-am intenția s-o lămuresc de loc. Am cu totul altă intenție. Vreau să vă relatez intervenția unui profesor la ședința consiliului profesoral de la sfîrșitul acestui trimestru în care a fost luată în discuție problema organizării sărbătorilor dedicate Anului Nou.

Cînd oratorul cu pricina s-a ridicat în picioare, și-a dres glasul și și-a potrivit ochelarii, directorul liceului a îngălbenit, profesoara de chimie și-a scos lucrul de mîndă, iar profesorul de istorie, mai tare de inger, s-a pregătit să tragă un pui de somn. Cei mai mulți s-au întărit sufletește, amintindu-și filozofia stoicilor. În sfîrșit, ca să nu vă pun răbdarea la încercare, reproduc parțial discursul. Omul nostru

început calm și metodic, așa: „începutul noului an este marcat de sfîrșitul vechiului an. Exact în felul în care anul vechi are un sfîrșit, anul nou are un început. Dar și anul vechi a avut un început, după cum anul nou are un sfîrșit. Nu numai fiindcă există începuturi și sfîrșituri, dar fiindcă anii au început și sfîrșit. După cum bine știm, există în același timp, în egală măsură, neînceput și nesfîrșit, ceea ce se mai cheamă și infinit, care înfinit poate să fie mare sau mic. Stînd lucrurile așa, ne întrebăm: de ce tocmai anii să aibă început și sfîrșit? De ce, bunăoară, anul acesta se va sfîrși la sfîrșitul anului și anul nou va începe la începutul noului an? O analiză lucidă a faptelor ne duce la concluzia fermă că întîlnirea dintre un sfîrșit și un început, care urmează să aibă loc la 31 decembrie 1971, respectiv 1 ianuarie 1972, nu constituie cazul particular al răsucirii dintre cei doi ani. Nu, nu, nu! De trei ori nu! Asta s-a întîmplat sistematic, între anii 1970 și 1971, între 1969 și 1970,

între 1959 și 1960, între 1520 și 1521 și chiar între anii 1 și 2. Lucrurile se incurcă puțin în ceea ce privește anii dinaintea de era noastră, fiindcă acolo numărătoria se întîmpla invers...”

Înterup aici acest discurs, nu numai din motive de spațiu, dar și pentru că bănuiesc că printre cititorii noștri se află unii cu nervii mai slabi.

Veți spune cred, așa cum ați spus despre introducerea, că și partea de discurs pe care am reprodus-o este absurdă. Vă asigur că nu numai această parte. Că a fost așa în toată ameteitoarea sa lungime, dacă nu chiar mai rău. Veți mai spune poate că de ce e nevoie și (mai ales) voie să se debiteze astfel de absurdități? Păi tocmai asta am vrut și eu să zic.

